

B.I.M. - RAPPORTEN 21

Gepubliceerd door de administratie voor leefmilieu en energie
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Plan voor de preventie en het beheer van afvalstoffen 2003 - 2007

BRUSSELS INSTITUUT VOOR MILIEUBEHEER

**PLAN VOOR DE PREVENTIE EN HET BEHEER VAN
AFVALSTOFFEN**

2003-2007

Verantwoordelijke uitgevers:

J.-P. Hannequart
E. Schamp
Gulledelle 100, 1200 Brussel

Wettelijk depot:

D 5762/2003/19

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	5
DEEL I. HOOFDLIJNEN EN DOELSTELLINGEN VAN HET PLAN	6
HOOFDSTUK 1: STRATEGIE EN HOOFDLIJNEN VAN HET PLAN	6
1.1. Dematerialisatie	6
1.2. Hergebruik	7
1.3. Responsabilisering van de producenten	7
1.4. Optimalisatie van de huisvuilophalingen	7
1.5. Omkadering van het beheer van het niet-huishoudelijk afval	8
1.6. De andere hoofdlijnen van het Plan	8
HOOFDSTUK 2: DOELSTELLINGEN VAN HET PLAN	10
DEEL II. HET PLAN	13
HOOFDSTUK 1: BEVORDERING VAN DE DEMATERIALISATIE IN DE GEZINNEN EN DE SCHOLEN	13
1.1. Verspillingen aan de kaak stellen	13
1.2. Bevoordeling van de producten zonder afval en de gerecycleerde producten	15
1.3. Beheersing van de nieuwe technologieën	18
HOOFDSTUK 2: BEVORDERING VAN DE DEMATERIALISATIE IN DE KANTOREN EN IN DE ANDERE SECTOREN	20
2.1. Invoering van milieucriteria in de openbare aanbestedingen en de kantoren	20
2.2. Rationalisering van het gebruik van de nieuwe technologieën	21
2.3. Bevordering van de dematerialisatie in de andere sectoren	22
2.4. Vorming van de werknemers voor duurzame consumptie	23
HOOFDSTUK 3: BEVORDERING VAN HET HERGEBRUIK EN DE HERSTELLING VAN PRODUCTEN	25
3.1. Steun verlenen aan de actoren van het hergebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	25
3.2. Voorrang geven aan de hergebruikacties van de actoren van de sociale economie	26
3.3. Een terugnameplicht opleggen om de sortering en de recyclage en/of het hergebruik te bevorderen	27
HOOFDSTUK 3BIS: VOORWAARDEN VOOR DE UITVOERING VAN HET LUIK SENSIBILISERING VOOR DUURZAME CONSUMPTIE VAN HET PLAN	28
HOOFDSTUK 4: VERSTERKING VAN DE PUBLIEKE FUNCTIE VAN HET AFVALBEHEER	29
4.1. Rol van het GAN	29
4.2. Rol van het BIM	30
4.3. Rol van de gemeenten	30
HOOFDSTUK 5: RESPONSABILISATIE VAN DE PRODUCENTEN; HEN VERPLICHTEN TOT TERUGNAME EN VALORISATIE VAN HET AFVAL	32
5.1. De producenten responsabiliseren voor de preventie	33
5.2. De producenten responsabiliseren om de beheerskosten voor het door hun producten voortgebrachte afval volledig voor hun rekening te nemen	34
5.3. De producenten responsabiliseren voor hergebruik/recyclage van het door hun producten voortgebrachte afval	37
5.4. De responsabilisatie uitbreiden naar andere afvalstromen	38

5.5.	De andere actoren van het circuit responsabiliseren.....	38
HOOFDSTUK 6: OPTIMALISATIE VAN HET BEHEER VAN HET		
HUISHOUELIJK AFVAL.....		
6.1.	Recycleerbaar droog afval	40
6.2.	Organisch afval	42
6.3.	Grof vuil.....	44
6.4.	De vergoeding van de ophaal- en beheersdienst voor huishoudelijk afval herzien ⁴⁸	
6.5.	Huishoudelijk chemisch afval.....	48
HOOFDSTUK 7: OPTIMALISATIE VAN HET BEHEER VAN HET NIET-		
HUISHOUELIJK AFVAL.....		
7.1.	Niet-huishoudelijk afval, alle sectoren samen.	50
7.2.	Afval in de voedingsmiddelensector.....	53
7.3.	Gevaarlijk afval in de bouw- en sloopsector.....	53
7.4.	Kantoorafval	55
7.5.	Afval van de horecasector en van de collectieve restaurants.....	56
7.6.	Afval van de scholen.....	56
7.7.	Afval van de activiteiten in de gezondheidszorg	57
HOOFDSTUK 8: ONTWIKKELING VAN DE INTERGEWESTELIJKE EN		
INTERNATIONALE SAMENWERKING.....		
8.1.	Sensibilisering voor eco-consumptie	59
8.2.	Promotie van de recyclage	59
8.3.	Co-beheer van het eindafval	59
8.4.	Co-beheer van de brandbare en organische fracties	60
8.5.	Co-beheer van het gestorte afval.....	60
8.6.	Internationale samenwerking	60
HOOFDSTUK 9: BEHOUD VAN EEN BEOORDELINGSBASIS		
9.1.	Een minimale statistische basis garanderen.....	61
9.2.	Gerichte analyses uitvoeren om de evaluatiemogelijkheden te perfectioneren	62
9.3.	De medewerking van alle actoren aan de evolutie van het plan garanderen 62	
HOOFDSTUK 10: VERPAKKINGEN.....		
10.1.	Preventie van verpakkingen.....	64
10.2.	Responsabilisering van de producenten van verpakkingen om de beheerskosten voor het verpakkingsafval voor hun rekening te nemen	64
10.3.	Selectieve ophalingen	64
10.4.	Promotie van het sorteren/recycleren.....	65
BIJLAGE I: BEGROTINGSVOORSTEL.....		
BIJLAGE II: LIJST VAN DE AFVALFICHES		

VOORWOORD

In 1993 keurde de Brusselse Regering het eerste plan betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen goed. Op dat ogenblik had België nog maar pas het tijdperk achter zich gelaten waarin alles werd gestort en lagen de Mellery-schandalen en het onwettelijk overbrengen van gevaarlijk afval nog vers in het collectief geheugen. Er moest dan ook een volledig beheersschema worden uitgewerkt voor alle aspecten in verband met preventie, inzameling, sorteren, recycling en nuttige toepassing van afval.

In 10 jaar tijd werd een hele weg afgelegd en vandaag worden heel wat afvalstromen gescheiden ingezameld met het oog op de recyclage of de nuttige toepassing ervan: gescheiden huis-aan-huisinzameling voor verpakkingsafval en papier/karton, inzameling van glas, elektrisch en elektronisch afval, batterijen, textiel, afvaloliën, klein chemisch afval, grofvuil en tuinafval. Voor de meeste producten werden gewestelijke verwerkingsstructuren opgericht die onze beheersautonomie waarborgen en duurzame plaatselijke banen opleveren. De restfractie, die voortaan in de witte zakken wordt opgehaald, maakt het voorwerp uit van energieteerugwinning, met inachtneming van de jongste Europese normen dankzij de rookgaswasinstallatie.

Er zijn dus oplossingen uitgewerkt voor afvalverwerking aan het einde van de consumptieketen. De uitdagingen liggen dus nu op een ander vlak.

Zuinig omspringen met de natuurlijke hulpbronnen, energiebesparing, verantwoord consumptiegedrag, duurzame ontwikkeling,... dat zijn de uitdagingen die kunnen worden afgeleid uit een analyse van onze levenswijze, die het milieu aanzienlijk aantast. Het gaat dus om een aanpak aan de bron.

Het derde afvalstoffenplan 2003-2007 legt dan ook een sterke nadruk op de inspanningen die vóór de afvalproductie moeten worden geleverd op het niveau van de consumptie van producten die later afval zullen worden. Al die maatregelen zijn samengebracht in de eerste twee hoofdstukken van het plan met betrekking tot de "**dematerialisatie**", waarmee beoogd wordt eenzelfde niveau van welzijn te bereiken door minder materiële en energetische natuurlijke hulpbronnen te gebruiken. Dat is een ware uitdaging in een maatschappij waarvan de economische groei niet te stuiten is, maar waar een absolute prioriteit aan de bescherming van ons milieu moet worden gegeven.

Naast die prioritaire preventiemaatregelen, moeten er eveneens acties inzake hergebruik worden ondernomen. Die zullen financieel, kwalitatief en kwantitatief worden gesteund.

Verder zullen de afvalverwerkingscircuits worden geoptimaliseerd teneinde de gescheiden ophalingen en de dienstverlening aan de burgers nog te verbeteren. Zo zal er een gescheiden inzameling van organisch afval worden opgezet en zal de infrastructuur voor de vrijwillige aanvoer naar de containerparken worden verbeterd.

Al die inspanningen zijn mogelijk dandzij de samenwerking met de drie voornaamste actoren inzake preventie en beheer van afvalstoffen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: het Brussels Instituut voor Milieubeheer, het Agentschap Net Brussel en elk van de 19 gemeenten.

Het plan betreffende de preventie en het beheer van afvalstoffen 2003-2007 werd op 27 november 2003 door de Brusselse Regering goedgekeurd, na een grootschalig openbaar onderzoek dat van 27 januari tot 31 maart had plaatsgevonden en waarvan de voornaamste leringen in het plan werden opgenomen om zo goed mogelijk op de wensen van de inwoners van het Gewest in te spelen.

Didier Gosuin,
Minister van Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

DEEL I. HOOFDLIJNEN EN DOELSTELLINGEN VAN HET PLAN

HOOFDSTUK 1: STRATEGIE EN HOOFDLIJNEN VAN HET PLAN

1.1. Dematerialisatie

Het afvalbeleid van het Brussels Gewest steunt op de hiërarchie van het afvalbeheer, met als prioriteit de afvalpreventie aan de bron en het hergebruik, vóór de verwerking met het oog op hergebruik, recyclage en andere vormen van valorisatie, en uiteindelijk de milieuvriendelijke verwijdering.

De preventie van het afval is dus de eerste prioriteit. Maar wat houdt dit precies in? Preventie is niet alleen het verminderen van het gewicht van het afval. Het is ook een kwestie van koopgedrag, rationeel gebruik, productiewijzen en levenswijze.

In werkelijkheid doet de preventie het afvalbeleid logischerwijs doorbuigen in de richting van de producten die aan de bron liggen van dit afval, en zelfs eerder in de levenscyclus, bij de natuurlijke hulpbronnen. Dit leidt met name tot de vaststelling dat bepaalde natuurlijke hulpbronnen niet onbeperkt voorradig zijn. Er is dus nood aan een strategische benadering van de levenscyclus in zijn geheel: het doel een gesloten lus te maken, zodat alle afvalstoffen (die niet kunnen worden beperkt aan de bron) secundaire grondstoffen worden.

Al deze benaderingen – afvalpreventie aan de bron, controle van de wijzen van productie, consumptie en rationeel gebruik en beheer van de natuurlijke hulpbronnen in een gesloten lus – kunnen worden gegroepeerd onder de term "dematerialisatiebeleid". De dematerialisatie beoogt het bereiken van eenzelfde niveau van economische ontwikkeling of welzijn door de consumptie van minder materiële en energetische natuurlijke hulpbronnen. In het licht hiervan onderscheidt het Plan drie actiedoelwitten: de gezinnen, de scholen en de kantoren.

Door zich te concentreren op een dematerialisatiebeleid legt het Gewest het essentiële verband tussen het afvalbeleid en de beleidslijnen inzake producten en natuurlijke hulpbronnen, en draagt het bij tot de loskoppeling van de groei van de afvalproductie van de economische groei.

Het duurzame gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en het duurzame afvalbeheer vormen overigens prioritaire actiedomeinen voor het 6de Milieuactieprogramma dat in 2001 werd aangenomen door de Europese Commissie met de doelstelling "totstandbrenging van een situatie waarin het verbruik van hernieuwbare en niet-hernieuwbare hulpbronnen de draagkracht van het milieu niet overschrijdt. Verwezenlijking van een loskoppeling van het gebruik van hulpbronnen en economische groei door middel van een aanzienlijke verhoging van het rendement van hulpbronnen, dematerialisatie van de economie en afvalpreventie".

1.2. Hergebruik

Eén manier van dematerialisatie, die overigens de verdienste heeft te voldoen aan de doelstellingen op het vlak van tegelijk leefmilieu, maatschappij en economie, is die van het hergebruik. Het Gewest zal het hergebruik en de herstelling van de producten bevoordelen, en hiervoor zal ze een bijzonder belang besteden aan de rol van de actoren uit de sociale economie in dit domein.

Vanuit het oogpunt van het "afval" herinneren we eraan dat het hergebruik de levenscyclus van de producten verlengt en dus de afvalproductie aan de bron vermindert.

1.3. Responsabilisering van de producenten

De responsabilisering van de producenten houdt in dat de producenten verantwoordelijk worden gesteld voor het beheer van het afval van hun producten wanneer deze afval worden. De producenten van een goed moeten er dus toe worden verplicht het afval dat verschijnt op het einde van de levensduur van dit goed, terug te (laten) nemen en de in getallen uitgedrukte doelstellingen op het vlak van recyclage/valorisatie van dit afval te bereiken.

Het Gewest beschouwt deze actie als belangrijkste hoofdlijn van het plan omdat de responsabilisering van de producenten op termijn een preventie- en recyclage-effect inhoudt; de producent zal de aspecten die verband houden met het beheer van het afval van de producten die hij op de markt brengt al in de producten integreren in de ontwerpfasen (eco-design), en dus op die manier een duurzamere productiewijze aannemen.

1.4. Optimalisatie van de huisvuilophalingen

De twee eerste Afvalplannen hebben selectieve huis-aan-huisophalingen van verpakkingen en papier en karton ingevoerd voor de hele bevolking en de ophaling van grof vuil en groenafval voor een deel van de bevolking. De vorige Plannen hebben tevens de eerste stappen mogelijk gemaakt in de richting van een netwerk voor vrijwillig aanbrengen (gemeentelijke en gewestelijke containerparken). Voor het organisch afval werd een heel programma voor de promotie van thuiscompostering ingevoerd, met overtuigende resultaten.

Het Gewest wil het bestaande systeem niet opnieuw ter discussie stellen, maar wel de huidige ophaalwijzen evalueren om de deelname van de Brusselse gezinnen aan de selectieve ophalingen te ontwikkelen in een stadsgewest met een grote sociale verscheidenheid waar de huisvuilzakken, onder meer omwille van de openbare netheid, niet worden belast.

1.5. Omkadering van het beheer van het niet-huishoudelijk afval

Besmetting van de voedselketen

De recente en iets minder recente crisissen in de sector van de voedingsmiddelenindustrie ("dioxinecrisis", gekkekoeienziekte, met MPA besmet glucose, ...) tonen aan dat de wetgeving op het vlak van het beheer van gevaarlijk afval op zich niet volstaat om een besmetting van de voedingsmiddelenketen door (gevaarlijke) afvalstoffen te vermijden. De naleving van de wet moet worden gecontroleerd en overtreders van de wet moeten worden bestraft ("azijn"), en er moeten economische stimulansen worden gevonden om de producenten van gevaarlijk afval ervan te overtuigen de wettelijke circuits te respecteren ("stroop"). Het Gewest zal het beheer van gevaarlijk afval beheersen door de invoering van betere controles op de verwijdering van gevaarlijk afval en door een systeem van financiering (door de privé-sector) van een doeltreffender beheer van het gevaarlijk afval en van een netwerk voor vrijwillig binnenbrengen van (gevaarlijk en ander) afval van zelfstandigen en KMO's.

Sortering van het recycleerbaar afval

Op het vlak van het niet-huishoudelijk afval zal het Gewest de sortering van het recycleerbaar afval uitwerken, met name van het papierafval in de kantoren en het organisch afval in de horecasector. Men dient een middel te vinden om de verbranding van dit recycleerbaar afval niet langer te aanvaarden (of duur te laten betalen), en op die manier verbrandingscapaciteiten vrij te maken.

Met het oog op de inachtneming van de door Europa aanbevolen hiërarchie van verwerkingmethoden zullen bovendien middelen worden ontwikkeld om te voorkomen dat, na sortering van de recycleerbare fracties, de niet-ultieme restfractie wordt gestort.

1.6. De andere hoofdlijnen van het Plan

Los van de trend naar een responsabilisering van de producenten in het afvalbeheer, blijft de rol van de overheden in het afvalbeheer belangrijk, met name op het vlak van de sensibilisering voor eco-consumptie, van vergunningen en controle, en van operationeel beheer van huishoudelijk afval. Het Gewest zal de rol van *overheidsapparaat voor het afvalbeheer* vervullen, met name als schepper van banen.

Zowel voor de sensibilisering voor eco-consumptie en de promotie van de recyclage, als voor de optimalisatie van de capaciteiten van afvalverwerkingsinstallaties, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de medewerking van de andere Gewesten nodig. Het Gewest pleit dus voor *de ontwikkeling van een intergewestelijke en internationale samenwerking* om het afval op een grotere schaal te beheren. De verbrandingscapaciteit die door de selectieve ophalingen zal vrijkomen, zal ter beschikking van de andere gewesten worden gesteld om de bouw van nieuwe verbrandingsovens overbodig te maken, met name in de nabijheid van de hoofdstad. Het Gewest streeft ernaar op termijn de hoeveelheid te verbranden afval te verminderen.

Een vijfjarenplan vereist middelen voor tussentijdse evaluaties en een eindbeoordeling. Het Gewest zal zich voorzien van een *statistische beoordelingsgrondslag* en zal een overlegcomité invoeren voor het Plan.

HOOFDSTUK 2: DOELSTELLINGEN VAN HET PLAN

De doelstellingen van het plan beperken zich niet tot cijfermatige doelstellingen (in gewicht) op het vlak van de productie en het beheer van het afval. In het kader van de geïntegreerde aanpak van afvalstoffen – producten – natuurlijke hulpbronnen, zoals uitgelegd in de hoofdlijn "dematerialisatie" van het Plan, zal het Gewest ook doelstellingen vooropstellen met betrekking tot de wijzigingen van het koopgedrag, het rationeel gebruik, de evolutie van de productie- en de levenswijzen.

De doelstellingen van het plan kunnen dus worden ingedeeld in 3 categorieën:

- de "klassieke" kwantitatieve doelstellingen in termen van gewicht van de afvalstoffen;
- de kwalitatieve doelstellingen in termen van gedragswijzigingen;
- de educatieve doelstellingen in termen van het aantal personen dat bewust is gemaakt van de problematiek.

In het Plan worden, waar mogelijk, dergelijke doelstellingen vooropgesteld voor elk voorschrift.

Globaal gezien neemt het Gewest de volgende kwantitatieve doelstellingen aan voor 2007:

1. Voor het huishoudelijk afval (alle categorieën door elkaar):

Het Gewest streeft ernaar te komen tot een volledige ontkoppeling tussen de afvalproductie per inwoner en de economische groei (loskoppeling van het BBP) en wil zo komen tot een daadwerkelijke afname van de hoeveelheid niet-gesorteerd huishoudelijk afval in kg/inw/jaar.

2. Voor het organisch huishoudelijk afval

Het Gewest streeft naar **vermindering** van het te verwerken organisch huishoudelijk afval met **10%** (vergeleken met het niveau in 2002) door een vermindering aan de bron van de productie van organisch huishoudelijk afval (niet-verspilling van voeding) en door gedecentraliseerde compostering.

Het Gewest stelt zich tot doel **20.000 ton tuinafval apart op te halen en te composteren.**

3. Voor het grof vuil en het textiel

Het Gewest stelt zich tot doel:

- **10% meer te hergebruiken** (vergeleken met het niveau van 2002) van het grof vuil.
- **60% van het textiel in te zamelen** (om er de herbruikbare fractie uit te halen).
- **30% van het ingezamelde grof vuil te recycleren.**

4. Voor de verpakkingen

Het Gewest wil de productie van het (huishoudelijk en niet-huishoudelijk) verpakkingsafval **loskoppelen** van de economische groei (BBP)

Het Gewest streeft ernaar **50%** van het huishoudelijk verpakkingsafval in te zamelen.

Op het niveau van de drie Gewesten wordt gestreefd naar een **recyclage** van **70%** van het verpakkingsafval, met een minimum van 30% dat wordt gerecycleerd per type van verpakking.

5. Voor het papier

Het Gewest wil de productie van het (huishoudelijk en niet-huishoudelijk) papierafval **loskoppelen** van de economische groei (BBP).

Het Gewest streeft ernaar progressief **85%** van het papierafval **selectief in te zamelen en te recycleren**.

6. Voor de scholen

Het Gewest wil de drankverpakkingen in de lagere scholen met 30% beperken.
Het Gewest wil het papierafval in de scholen (ongeacht welke) met 10% beperken.

Het Gewest streeft ernaar 50% van het verpakkingsafval en 85% van het papierafval van de scholen (alle niveaus) op te halen.

7. Voor het kantoorafval

Het Gewest stelt zich tot doel voor het hele Gewest de hoeveelheid niet-gesorteerd afval in de kantoren te **verminderen met 10%** (vergeleken met het niveau van 2002) of met **30 kg / werknemer**. Bovendien wordt voor elke instelling een streefcijfer van 10 tot 30% daling van de verbruikte hoeveelheid papier per werknemer vastgelegd.

Het Gewest stelt zich tot doel **50%** van het droog recycleerbaar afval (papier en verpakkingen) in de kantoren **in te zamelen**.

8. Voor het afval van de horecasector en de kantines

Het Gewest stelt zich tot doel voedselverspilling tegen te gaan en **50% van het organisch afval** en **70% van het verpakkingsafval** in te zamelen in het raam van proefprojecten.

9. Voor het bouw- en sloopafval

Het Gewest heeft het doel **90%** van het afval van sloop- en renovatiewerkzaamheden te hergebruiken en te **recycleren**.

DEEL II. HET PLAN

HOOFDSTUK 1: BEVORDERING VAN DE DEMATERIALISATIE IN DE GEZINNEN EN DE SCHOLEN

De druk op de hulpbronnen van de planeet, met name de natuurlijke en hernieuwbare hulpbronnen zoals bodem, water, lucht, hout en biodiversiteit en de niet-hernieuwbare hulpbronnen zoals metalen, mineralen en koolwaterstoffen, is heel groot, aangezien de wereldbevolking toeneemt en de huidige wijzen van economische ontwikkeling steeds meer hulpbronnen vereisen. Tal van experts voorspellen dat wij ten minste twee extra planeten nodig hebben als wij op dezelfde manier hulpmiddelen blijven verbruiken. Opdat de toekomstige generaties – en de ontwikkelingslanden – toegang zouden hebben tot hun rechtvaardige aandeel van de hulpmiddelen, zijn acties nodig om het gebruik van de hulpbronnen los te koppelen van de economische groei.

Het concept van de dematerialisatie is erop gericht een zelfde niveau van economische ontwikkeling of welzijn te bereiken door minder materiële en energetische natuurlijke hulpbronnen te consumeren. In verband met de preventie van afval, is het er dus op gericht het domein van de acties die moeten worden gesteld, enigszins uit te breiden. Op het vlak van de consumptiewijzen van de gezinnen (en in de scholen waar de burgers van morgen worden opgeleid) kunnen 3 categorieën van acties worden onderscheiden:

- nagaan of reële behoeften aan de basis liggen van de consumptie, verspilling, reclame- en modeverschijnselen aan de kaak stellen;
- de voorkeur geven aan bepaalde goederen en/of diensten en bepaalde consumptiemechanismen, boven andere;
- steunen op de technologische vernieuwing en het dematerialisatiepotentieel van bepaalde nieuwe technologieën.

Bij elke voorgestelde maatregel zal bijzondere aandacht worden besteed aan de sociale gevolgen ervan teneinde elke sociaal-economische dualisering van de bevolking te voorkomen.

1.1. Verspillingen aan de kaak stellen

1.1.a) Aantonen van de relatie tussen de levenswijzen en de geconsumeerde hoeveelheden natuurlijke hulpbronnen, en ingrijpen tegen de overconsumptie van bepaalde hulpbronnen

Een eerste stap in deze richting is de sensibilisering van de bevolking, de ontwikkeling van een bewustwording over de grenzen van onze huidige consumptie- en productiewijzen. Deze sensibilisering zal worden ontwikkeld door acties op te zetten tegen de verschillende vormen van verspilling op basis van de geslaagde experimenten die naar aanleiding van vorige plannen werden gehouden.

Voorschrift 1. Het Gewest verbindt zich ertoe de acties voor de strijd tegen de verschillende vormen van verspilling voort te zetten en uit te bouwen, acties die succesvol bleken naar aanleiding van de uitvoering van de vorige afvalplannen, bijvoorbeeld:

- *het voortzetten van de promotie van de zelfklever tegen huis-aan-huisreclame, met name door een toename van het aantal plaatsen waar die zelfklever wordt uitgedeeld. Het BIM zal overigens een oplossing uitwerken voor de reclame in flatgebouwen.*
- *het voortzetten van de strijd tegen de wegwerpzakjes, via informatieacties om aan te zetten tot het gebruik van alternatieven en via het bestuderen van de mogelijkheden op een heffing op wegwerpzakjes ten voordele van herbruikbare zakjes;*
- *het voortzetten van de strijd tegen oververpakking via praktische en objectieve informatie over de alternatieven*

Voorschrift 2. Om de voedselverspilling te bestuderen en vervolgens te bestrijden, zal het Gewest in dit domein proefprojecten financieren, via projectoproepen, met een reële evaluatie van de afname van het afval. In functie van de resultaten zullen steekhoudende experimenten op grotere schaal worden gesteund.

Naast het algemene doel van "loskoppeling" (de productie van huishoudelijk afval losmaken van de economische groei), zou het Gewest zo de productie van huishoudelijk afval moeten verminderen met ongeveer 10.000 ton:

- de wegwerpzakjes aan de kassa zijn goed voor 1% van de vuilnisbak van een gezin, of 3 kg/inw./jaar of 3.300 ton in totaal. Een verbod¹ zou dus 3.300 ton vertegenwoordigen.
- het voedingsafval (aangebroken en gedeeltelijk geconsumeerde en/of vervallen voedingsmiddelen) werd becijferd op 7,5% van de huishoudelijke vuilnisbak, wat neerkomt op een totaal 14.200 ton vermijdbaar afval. Een preventiedoelstelling van 10% op deze afvalstroom vertegenwoordigt dus 1.400 ton.
- De huis-aan-huisreclame is goed voor zo'n 20.000 ton per jaar. Sinds de start van de "anti-reclamesticker"-acties is het aantal gezinnen dat een dergelijke sticker heeft aangebracht, gestegen van minder dan 5% tot 11%. Een extra 12% van de gezinnen verklaart² bereid zijn de zelfklever aan te brengen. Het streefdoel van 21% van de gezinnen dat de zelfklever aanbrengt, vertegenwoordigt 3.600 ton. Er moet verder een actie op touw worden gezet op het vlak van de verdeling van reclaimedrukwerk in gebouwen, waar een gegroeperde levering het niet mogelijk maakt de keuze van de individuele bewoners te eerbiedigen.

Scholen en jongeren uit alle onderwijsniveaus zullen een doelgroep vormen, in termen van opvoeding van de volwassenen van morgen voor een duurzamer consumptiegedrag, maar ook in termen van een concrete verbetering van het leefmilieu in de Brusselse scholen.

---

¹ Volgens een enquête uitgevoerd door het BIM (Sonecom, 2001) verklaart 71% van de ondervraagde gezinnen bereid te zijn geen wegwerpzakjes meer te gebruiken aan de kassa.

² Sonecom, 2001

Voorschrift 3. Samen met de educatieve kringen heeft het BIM zich ertoe verbonden acties te voeren in scholen, van de kleuterklas tot het hoger onderwijs, over de verspilling van hulpbronnen en de duurzame consumptie, dit binnen het bredere raamwerk van de acties voor milieuopvoeding. Het BIM zal met name een programma voor het ontwikkelen van de kritische zin ten aanzien van reclame opzetten.

- 1.1.b) Bevorderen van een debat over de reclame- en modeverschijnselen en acties voeren om ze tegen te gaan

De consumptiegewoonten worden sterk beïnvloed door reclame- en modeverschijnselen en de strijd aanbinden tegen deze consumptiemaatschappij zou een utopie zijn. Het is echter van belang dat de producten die worden gepromoot door deze louter commerciële boodschappen ook in een milieucontext worden geplaatst door regelmatig enkele voorbeelden van niet-duurzame consumptie te tonen. (Bijvoorbeeld: "het gebruik van vochtige doekjes om schoon te maken zoals in de 21ste eeuw" betekent in realiteit 14 kg afval extra per gezin dan wanneer men de traditionele schoonmaaktechnieken gebruikt)

Het BIM zal bestuderen hoe de bevoegdheden met betrekking tot de reclamepanelen langs de openbare wegen verdeeld zijn, om na te gaan of de gemeenten en/of het Gewest een rol kunnen spelen op het vlak van de overweldigende aanwezigheid van bepaalde reclame langs de openbare weg.

Voorschrift 4. Het BIM zal omtrent de reglementering inzake reclamepanelen langs de openbare weg voorstellen formuleren en zal het de mogelijkheid bestuderen van een gedifferentieerde belasting van de boodschappen, in verband met de naleving van het principe van de duurzame ontwikkeling.

1.2. Bevoordeling van de producten zonder afval en de gerecycleerde producten

- 1.2.a) De consument in staat stellen ecologische producten en diensten te herkennen

De voorwaarden voor het produceren en op de markt brengen van goederen en de voorwaarden voor de levering van diensten moeten worden gereguleerd door de (federale) overheid. Daarnaast is een essentiële taak weggelegd voor de overheid in het bevorderen van het op de markt brengen van producten en diensten met het eco-label of van andere milieuvriendelijkere producten en diensten.

De ecologische producten en diensten kunnen overigens worden gepromoot via de overheden als consument (zie hoofdstuk 2) en als informatieverstrekker voor de burgers/consumenten. Het Gewest zal zijn rol spelen op dit bevoegdheidsniveau door een samenwerking na te streven met de distributiesector en met de kleinhandelaars. Het Gewest stelt zich tot doel het percentage van de gezinnen die stellen ecologischere producten te herkennen, te verdubbelen. Het streefdoel is dus 80% van de gezinnen te sensibiliseren³.

---

³ Sonecom, 2001: 40% van de gezinnen zegt in staat te zijn ecologischere producten te herkennen.

Het Gewest zal ook zijn sensibiliseringsacties in de scholen voortzetten via de campagne "Ik kleur mijn schooljaar groen" (maar daarbij de acties uitbreiden naar alle onderwijsniveaus, van de kleuterklas tot het hoger onderwijs) en door een pedagogische boekentas te verspreiden (waarin een exemplaar zit van alle beschikbare werkmiddelen voor sensibilisering van de kinderen en informatie voor de leerkrachten over afvalpreventie en -beheer). Het streefdoel van het Gewest is dat 60% van de betrokken gezinnen⁴ ecologisch schoolmateriaal zou kopen.

Specifiek voor het verpakkingsafval in de scholen (dat in het algemeen 30% van het afval van de scholen vertegenwoordigt, maar dit percentage kan oplopen tot 70% in een klas van de lagere school), is het streefdoel dat wordt nagestreefd door de installatie van drinkfontein-tjes dat dit verpakkingsafval wordt verminderd met 30%.

Voorschrift 5. Het Gewest zal actief bijdragen aan de werkzaamheden in het kader van het Europese eco-label en zal toezien op een actieve promotie van de producten met het eco-label en/of de producten die als milieuvriendelijk alternatief erkend zijn.. Hiervoor zal ze speciaal onderhandelen met de distributiesector en de kleinhandelaars over de invoering van een ruimte voor de verhandeling van dergelijke producten.

Voorschrift 6. Het BIM zal actief bijdragen tot de bespiegelingen van het Federale Ministerie van Leefmilieu over het Richtplan voor de Producten en prioritaire Productenbeleid, om te garanderen dat het federale beleid voor productnormalisatie gelijk zou lopen met het Gewestelijke afvalbeleid.

Voorschrift 7. De campagne "Ik kleur mijn schooljaar groen" zal worden voortgezet en verder uitgewerkt op alle onderwijsniveaus, van kleuterklas tot hoger onderwijs, binnen het bredere raamwerk van milieuoopvoeding. Vanuit dit oogpunt zal de campagne beter worden geïntegreerd in de leerprogramma's en gepaard gaan met het opleiden van de leerkrachten. De campagne zal worden gekoppeld aan de invoering van een systeem van officiële erkenning van milieuvriendelijke onderwijsinstellingen (label "ecodynamische onderneming", EMAS, ...). De campagne zal worden afgestemd op de acties die door de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap worden opgezet. Daarnaast zal een pedagogische boekentas die de scholen ertoe moet aanzetten minder afval te produceren, op grote schaal worden verspreid en gepromoot in de lagere scholen.

Voorschrift 8. In samenwerking met BIWM/BIWD zal de installatie van drinkfontein-tjes in de scholen worden voortgezet om te trachten de drankverpakkingen in de scholen met 30% te verminderen.

Voorschrift 9. Het Gewest zal in partnerschap met de kleinhandelaars en de verenigingen van buurtwinkels streven naar de promotie en de betere herkenbaarheid van de eco-producten in de handelszaken.

---

⁴ tegen 32% op dit moment (Sonecom, 2001)

- 1.2.b) Illustreren van de mogelijkheid om te voldoen aan bepaalde behoeften door diensten in de plaats van producten of door immateriële in de plaats van materiële goederen.

In de plaats van een goed aan te schaffen dat hem in staat stelt een bepaalde dienst te vervullen, kan de consument alleen deze dienst "aankopen" – dit is het principe achter de vervanging van producten door diensten. Wij denken bijvoorbeeld aan het delen ("sharing") van een wasmachine voor een gebouw met meerdere woningen of aan de gezamenlijke huur van gereedschappen.

Deze actie maakt het niet alleen mogelijk de consumptie van de goederen te verminderen aan de bron – en dus ook het gebruik van de hulpmiddelen en de productie van het afval – maar verlengt ook de levensduur van de goederen aangezien de leverancier ook vaak onderhouds- en hersteldiensten aanbiedt, wat met name bij huur vaak het geval is. Het Gewest stelt zich tot doel het aandeel van de mensen die denken aan huren in de plaats van kopen, dat nu 6% bedraagt, te verhogen tot 30% in 2007.

Een andere dematerialisatieactie die het Gewest zal promoten, is de vervanging van materiële goederen door immateriële goederen. Deze actie is perfect haalbaar om te voldoen aan de "niet-elementaire" behoeften (huisvesting, voeding, kleding, onderwijs, ...). Op basis van ervaringen in andere stadsgewesten (de stad Wenen, bijvoorbeeld, heeft een interessant experiment uitgewerkt met "culturele" eindejaarsgeschenken), zullen voorbeelden worden gepubliceerd in een catalogus met het doel het marktaandeel van de immateriële goederen te doen toenemen.

Voorschrift 10. Het Gewest zal financiële steun verlenen aan de pilootprojecten, met een reële evaluatie van het oogpunt van de vermindering van het afval. Afhankelijk van de resultaten zullen de overtuigende experimenten worden gesteund op grotere schaal. Die projecten zullen met name betrekking hebben op de volgende aspecten:

- *mogelijke vervanging van producten door diensten*
- *vervanging van materiële goederen door immateriële goederen*

Een sector die speciaal aangewezen is voor het aantonen van het potentieel van de vervanging van producten door diensten en van het dematerialisatie-effect en de afvalpreventie die dit kan meebrengen, is die van de producten voor kinderen. Het gaat bijvoorbeeld om de vervanging van wegwerpluiers (die 3% van de huishoudelijke vuilnisbak uitmaakt, of 10.500 ton per jaar voor het Gewest) door een verhuur- en/of schoonmaakdienst voor herbruikbare luiers, of de huur van kinderverzorgingsmateriaal of kinderspeelgoed.

Het Gewest wil 100% van de jonge mama's sensibiliseren over dit thema via de "roze dozen" (dozen met reclame die worden verspreid in kraamklinieken), waarvan de inhoud vanuit milieuoogpunt zal worden geëvalueerd.

Voorschrift 11. In het bijzonder worden, met de steun van K&G en het ONE, dematerialisatieacties gezocht, getest en uitgewerkt in het geval van diensten en producten die worden gebruikt in de eerste levensjaren.

1.2.c) De duurzaamheid van de producten en de eco-efficiëntie in het algemeen verhogen

De levensduur van bepaalde consumptiegoederen, zoals bijvoorbeeld elektrische en elektronische toestellen, is zeer kort geworden door de snelle vooruitgang van de technologie. Zonder een uitspraak te willen doen over de reële behoefte om over de allerlaatste versie van het goed te beschikken (de individuele keuze van de consument moet worden gerespecteerd), zal het Gewest bestuderen hoe voor bepaalde consumptiegoederen maatregelen kunnen worden getroffen om de levensduur te verlengen. Aangezien de technologische vooruitgang – gelukkig maar – ook een verbetering meebrengt van de milieuprestaties van de toestellen (energieverbruik, waterverbruik, ...), zal dit aspect met betrekking tot de eco-efficiëntie eveneens in aanmerking worden genomen.

Voorschrift 12. De potentiële mogelijkheden en de voordelen van een verlenging van de levensduur van bepaalde consumptiegoederen, zullen worden beoordeeld, evenals de verschillende maatregelen waarover de overheden op dit vlak beschikken. In dit kader zal rekening worden gehouden met de eco-efficiëntie in het algemeen.

Om de duurzaamheid en eco-doelmatigheid van apparaten te verhogen, zal het BIM informatieacties opzetten rond het onderhoud, de kleine herstellingen die zelf kunnen worden uitgevoerd, tips voor het vinden van een goede oplossing (herstelling of andere), dit parallel met maatregelen ten aanzien van de producenten (met name voor het verlengen van de garantietermijn) en fiscale maatregelen om het herstellen te bevorderen.

1.2.d) Bevorderen van producten vervaardigd met gerecycleerde materialen

De bevordering van producten die vervaardigd zijn met gerecycleerde materialen is een actie die ook tot het domein van het dematerialisatiebeleid kan worden geteld. Ze beantwoordt tevens aan het doel een gesloten lus te creëren (zodat het afval dat niet kan worden beperkt aan de bron, een secundaire grondstof wordt).

Het Gewest wil de aankoop van gerecycleerde producten bevorderen, in de eerste plaats op het niveau van de professionele gebruikers, en dit in samenwerking met de andere Gewesten en de federale overheid en op basis van de haalbaarheidsstudie die het BIM hier, in samenwerking met het KINT, reeds aan heeft gewijd.

Voorschrift 13. Het Gewest zal zijn steun verlenen aan een gemeenschappelijk initiatief op intergewestelijk niveau met betrekking tot een overzichtsgids van gerecycleerde producten.

1.3. Beheersing van de nieuwe technologieën

1.3.a) Het publieke debat over het dematerialisatiepotentieel van bepaalde nieuwe technologieën bevorderen

De dvd, de "n'de" versie" van een software of apparaat, ... ; elke dag opnieuw worden consumenten verleid om een goed te kopen met de laatste beschikbare technologie .. en om het oude weg te gooien. Hoewel bepaalde nieuwe technologieën zeker een

positieve milieu-impact hebben gehad tijdens hun gebruik (water- of energieverbruik, ...) of bij hun verwijdering (zonder CFK's), zijn andere slechts modeverschijnselen die niet tegemoetkomen aan een reële behoefte van de consument.

Zonder de vrije keuze van de consument te willen beperken en zonder een rem te zetten op de technologische vooruitgang, moeten de overheden ook hier de mogelijkheid creëren van een open publiek debat met alle betrokken partners over het dematerialisatiepotentieel van bepaalde nieuwe technologieën.

Voorschrift 14. Het BIM zal een groep van deskundigen samenstellen, met vertegenwoordigers van de industrie, van centra voor onderzoek naar nieuwe technologieën, van consumenten- en milieuorganisaties, ... teneinde oriëntaties over het dematerialisatiepotentieel van bepaalde nieuwe technologieën te bespreken en te publiceren.

1.3.b) Stimulatie van het onderzoek naar nieuwe technologieën met een positieve milieu-impact

Er is al heel wat onderzoek gedaan op het vlak van dematerialisatie (of eco-design in het algemeen), in universitaire onderzoekscentra of in de R&D-afdelingen van grote ondernemingen. Door het debat aan te gaan over het verband tussen de technologische vooruitgang en het leefmilieu, zal dit onderzoek beter bekend worden en kan het Gewest een actieve rol spelen in het doorspelen van de resultaten naar de andere ondernemingen en de gebruikers.

Voorschrift 15. In samenwerking met de professionele federaties zal het Gewest de verspreiding steunen van de resultaten van het onderzoek naar nieuwe technologieën met een dematerialisatiepotentieel en met positieve milieu-effecten.

HOOFDSTUK 2: BEVORDERING VAN DE DEMATERIALISATIE IN DE KANTOREN EN IN DE ANDERE SECTOREN

2.1. Invoering van milieucriteria in de openbare aanbestedingen en de kantoren

2.1.a) Aanpassen van de regels van de openbare aanbestedingen

De rol van de overheden als consument is aanzienlijk. In België heeft meer dan 14% van het BBP betrekking op aankopen van de overheden. In het Brussels Gewest vertegenwoordigen de overheidsadministraties (NACEBEL 75) 16% van de Brusselse werknemers. En een hele reeks van andere instellingen (zoals de post, de telecommunicatie, het transport, ...), die eveneens gebonden zijn aan de regels van de openbare aanbestedingen, zijn niet eens meegeteld in deze categorie.

Voorschrift 16. Het Gewest zal, vanaf 2004, clausules die de ecologische producten en diensten bevoordelen geleidelijk aan en in steeds nauwkeurigere bewoordingen opnemen in de openbare aanbestedingen. Hiervoor zal het zijn inspiratie met name halen bij de op het federale niveau en door het ICLEI opgestelde gids en bij de voorstellen van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling et dit in overleg met de betrokken sectoren. Over deze materie zullen een of meer administratieve omzendbrieven worden gepubliceerd, gepaard gaande met controlemaatregelen. Deze aanbevelingen zullen met name betrekking hebben op kantooractiviteiten, bouwwerken en het beheer van het dienstwagenpark.

2.1.b) De administraties en de kantoren in staat stellen ecologische kantoorbenodigdheden te herkennen.

Het charter voor de eco-consumptie en het beheer van kantoorafval, een actie in het kader van het eerste Afvalplan 1992-1997, wist 240 aangeslotenen op de been te brengen. Aangezien de leden een algemenere benadering voorstonden, die de afvalproblematiek integreerde in de andere domeinen van het leefmilieu, werden het charter en het label "eco-dynamische onderneming" vanaf mei 1999 aangeboden aan Brusselse privé- en overheidsbedrijven. Het afval vormt vandaag nog steeds een essentieel milieudomein van het charter "Eco-dynamische onderneming".

Daarnaast zal het Gewest alle Brusselse ondernemingen helpen ecologische kantoorbenodigdheden te kiezen en hun kantoorafval, en vooral het papierafval, beter te beheren. Een specifieke actie zal worden georganiseerd samen met het Federaal Ministerie van Leefmilieu en met het DG Milieu van de Europese Commissie opdat alle overheidsadministraties voor leefmilieu het goede voorbeeld zouden geven.

Voorschrift 17. Het BIM zal een typebestek aannemen en een aankoopgids samenstellen voor ecologische kantoorbenodigdheden (met onder meer gegevens over de leveranciers), die het zal verspreiden onder alle "economaat"-afdelingen van de administraties en ter beschikking zal stellen van de andere kantoren en bedrijven. De gids voor de preventie en het beheer van kantoorafval zal worden geactualiseerd en met name aangevuld met de nieuwe technologieën. Opleidings- en informatiesessies hieromtrent zullen worden georganiseerd.

Voorschrift 18. Het BIM zal een actie met voorbeeldfunctie organiseren met de federale en Europese administraties voor leefmilieu die gevestigd zijn in het Brussels Gewest, om de ecologische aankopen van deze administraties te verhogen en zo alle administraties in het Gewest, van Europa tot de Gemeenten, ertoe aan te zetten het voorbeeld te volgen.

2.2. Rationalisering van het gebruik van de nieuwe technologieën

2.2.a) Kwantificeren van de effecten van de nieuwe technologieën op de hoeveelheden afval die worden gegenereerd

De nieuwe technologieën (Internet, e-mail, ...) werden op grote schaal en met grote snelheid ingevoerd in vrijwel alle kantoren. In het begin dacht men dat deze hulpmiddelen de hoeveelheid papierafval gingen verminderen. Het lijkt er echter sterk op dat de hoeveelheid papierafval is toegenomen. Heel wat mensen maken een afdruk van elk bericht dat ze ontvangen, van elk document dat ze vinden op het Internet, ...

Vaak volstaan echter enkele eenvoudige richtlijnen over het beheer van documenten op computer, het gebruik van printers (bij voorkeur recto-verso), kopieerapparaten enz. om de gegenereerde papierhoeveelheid aanzienlijk te verminderen. Zo kunnen de nieuwe technologieën op een positieve manier worden gebruikt, vanuit het oogpunt van de preventie van het papierafval, maar ook van andere soorten afval (bijvoorbeeld inktcassettes), en meer in het algemeen op het vlak van de energiebesparingen.

Het BIM heeft een tiental kantoren van verschillende grootte en soort geselecteerd waar een meer doorgedreven begeleiding van de invoering en/of het gebruik van de nieuwe technologieën plaatsvond. Een bijzondere aandacht werd besteed aan de gebruikte en gegenereerde hoeveelheden papier in het begin en op het einde van de opleiding, evenals aan de andere milieueffecten: verbruik van gevaarlijke afvalstoffen (toners, inkt, ...), energieverbruik, ...

Voorschrift 19. Op basis van de audits die het BIM organiseerde in de kantoren om de effecten van de nieuwe technologieën op het gegenereerde papierafval te beoordelen, evenals meer in het algemeen over het verbruik van de materiële en energetische natuurlijke hulpbronnen zullen cijfermatige dematerialisatie-doelstellingen, per etablissement et per werknemer, worden opgesteld, hoofdzakelijk met betrekking tot het papier en andere verbruiksgoederen (grof vuil of gevaarlijk afval) in de kantoren, evenals op het vlak van energiebesparingen en CO₂-emissies:

- 10 tot 30% minder papierverbruik;
- 10 tot 30% minder verbruik van toners en inktpatronen⁵;
- 5% minder energieverbruik (en dus minder CO₂ uitstoot)⁶.

---

⁵ het verbruik van toners en inktpatronen is proportioneel aan het papierverbruik

⁶ met inbegrip van niet enkel de besparingen als gevolg van de lagere afdrukactiviteiten, maar ook als gevolg van het gebruik van de functie voor 'energiebesparing' en het uitschakelen van pc's, printers en schermen tijdens het weekend en na de werkdag

2.2.b) De kantoren informeren/sensibiliseren voor een goed gebruik van de nieuwe technologieën

Op basis van de ervaringen opgedaan in 10 pilootkantoren zal een informatie- en opleidingscampagne worden georganiseerd voor alle kantoren die gevestigd zijn in het Brussels Gewest. Naast de doelstellingen die de audit bij de pilootkantoren als haalbaar zullen worden aangeduid, wordt de doelstelling van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (30 kg niet-gesorteerd afval minder per ambtenaar) gehanteerd als streefdoel voor alle werknemers in het Gewest.

Voorschrift 20. Het Gewest zal een uitgebreide informatie-, sensibiliserings- en opleidingscampagne voor afvalpreventie uitwerken, met name over het rationeel gebruik van de nieuwe technologieën in de kantoren. Deze campagne zal in verband worden gebracht met de cijfermatige dematerialisatie-doelstellingen die op basis van de audits worden vooropgesteld.

2.3. Bevordering van de dematerialisatie in de andere sectoren.

2.3. a) Bevoordelen van de dematerialisatie tijdens evenementen, salons en beurzen

Een door het BIM uitgevoerde enquête in de sector van de organisatie van evenementen in het BHG, geeft een idee van de belangrijkste soorten afval die worden geproduceerd tijdens een evenement: papier/karton, grof vuil, organisch afval en verpakkingen. Er bestaan geen cijfers over de productie van afval tijdens een evenement omdat de afvalproductie wordt beïnvloed door het type van evenement, het aantal bezoekers, de doelgroep, het feit of er al dan niet catering en sponsoring is, of het in open lucht is of in een zaal, ...

Het Gewest zal de sector van de organisatoren van evenementen acties voorstellen op het vlak van preventie (bijvoorbeeld, het gebruik van drankverpakkingen met statiegeld), hergebruik (het gebruik van herbruikbaar vaatwerk bijvoorbeeld) en sortering. Volgens dezelfde enquête van het BIM zou 91% van de organisatoren bereid zijn tot de organisatie van een Eco-evenement, indien zij hiervoor de middelen krijgen. Het Gewest stelt zich tot doel verschillende eco-evenementen te organiseren per jaar.

Voorschrift 21. Het Gewest zal aanmoedigende overleg-, informatie- en sensibiliseringsacties op touw zetten ten behoeve van de sector "organisatie van salons, beurzen en evenementen", met het doel:

- *de herbruikbare verpakkingen te promoten, en meer in het algemeen de preventie en het sorteren van afval en*
- *hergebruiknetwerken op te richten en te promoten voor diverse materialen.*

2.3.b) De bouwsector

Naast de kantoren (die belangrijk zijn in aantal betrokken vestigingen en werknemers) blijft de bouw- en sloopsector een belangrijke doelgroep op het vlak van het afvalbeheer, door de hoeveelheid afval die de sector genereert (meer dan de helft van

alle afval die in het Brussels Gewest wordt beheerd). Het Gewest stelt zich tot doel 90% van het bouw- en sloopafval te recycleren.

Aan de andere kant zal er een sensibilisering zijn voor eco-bouwen of duurzamer bouwen, door de promotie van ecologische bouwmaterialen (die minder schadelijke stoffen bevatten, minder samengestelde grondstoffen die de uiteindelijke sortering bemoeilijken, die gerecycleerde grondstoffen bevatten, ...). Deze sensibilisering zal eveneens betrekking hebben op het rationeel energieverbruik en de problematiek van de gezondheid van de bewoners.

Voorschrift 22. Het BIM zal sensibiliseringsacties op touw zetten ten behoeve van de (zowel openbare als private) bouwsector, met het oog op de promotie van:

- *het gebruik van ecologische bouwmaterialen, niet alleen vanuit het oogpunt van het afval, maar ook vanuit het oogpunt van het leefmilieu in het algemeen en de gezondheid;*
- *de selectieve demontage om een maximaal recyclageniveau te bereiken en om een milieuvriendelijke verwijdering te garanderen;*
- *de naleving van het besluit van 16 maart 1995 betreffende de verplichte recyclage van bepaalde bouw- of sloopafvalstoffen;*
- *bouwwerken waar gerecycleerde bouwmaterialen worden gebruikt.*

Deze sensibiliseringscampagne zal eveneens een luik omvatten over de verwijdering van gevaarlijk afval, zoals PCB's en asbest.

Het Gewest zal bovendien voorzien in de uitvoering van de beheersovereenkomst die op 24/12/2002 werd ondertekend door de Haven van Brusel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangaande het stimuleren van het evacueren via het kanaal van bouw- en sloopafval en/of ophogingsaarde van alle grote werven gelegen in de nabijheid van het kanaal.

2.4. Vorming van de werknemers voor duurzame consumptie

Naast de specifieke opleiding voor de kantoren inzake het rationeel gebruik van de nieuwe technologieën (zie 2.2) zal het Gewest ook voorzien in een programma voor het opleiden van de werknemers, ongeacht de sector, aangaande de milieuproblematiek in het algemeen en afvalpreventie en -beheer in het bijzonder. Voor de financiering van het programma zal het Gewest de mogelijkheden onderzoeken die bestaan via de fondsen die zijn voorbehouden voor het opleiden van de werknemers en die worden beheerd door de paritaire comités.

Voorschrift 23. Het Gewest zal een beleid inzake opleidingen voor “werk en leefmilieu”, ongeacht de sector, uitstippelen en uitvoeren, dit in overleg met de verschillende sectoren en paritaire comités die de fondsen beheren voor het opleiden van de werknemers. Het Gewest zal de sectorale prioriteiten omschrijven (bijvoorbeeld de schoonmaaksector, de distributiesector, ...). Het Gewest zal in het bijzonder een programma voor een intersyndicaal netwerk voor milieuoopleidingen ondersteunen. Al deze maatregelen zullen ter advies worden voorgelegd aan de Economisch en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

HOOFDSTUK 3: BEVORDERING VAN HET HERGEBRUIK EN DE HERSTELLING VAN PRODUCTEN

Door hergebruik (en herstelling) kan een tweede leven worden gegeven aan de producten en kan de afvalproductie en het gebruik van natuurlijke rijkdommen aan de bron worden verminderd. Daarom verbindt het Gewest zich ertoe:

- het hergebruik in het algemeen te promoten;
- in het bijzonder de actoren van de sociale economie te steunen in hun hergebruikacties;
- een plaats te behouden voor het hergebruik en voor de sociale economie bij de responsabilisering van de producenten.

3.1. Steun verlenen aan de actoren van het hergebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Wat de vraag naar tweedehandsgoederen betreft, speelt het Gewest een rol op verschillende niveaus:

- adressen van zaken die tweedehandsgoederen verkopen, doorspelen aan de bevolking
- een permanent "uitstalraam" met de mogelijkheden die de sector van het hergebruik biedt;
- een garantie en gewaarborgde kwaliteit op de tweedehandsgoederen.

Het doel is het percentage van de bevolking⁷ dat tweedehands overweegt alvorens een aankoop te doen (van bijvoorbeeld meubelen of textiel), te verhogen tot 50%.

Wat het aanbod betreft, zal het Gewest informatieacties opzetten over de mogelijkheden van het aanbrengen van herbruikbare goederen.

Voorschrift 24. Om de aankopen van tweedehandsgoederen te verhogen, zal het Gewest verschillende maatregelen treffen voor de informatie en de sensibilisering van het grote publiek over de mogelijkheden om tweedehandsgoederen aan te schaffen en zal het in het bijzonder werken aan het opwaarderen van het imago van tweedehandsgoederen.

Voorschrift 25. Er zullen verschillende maatregelen worden genomen voor de informatie van de bevolking over de mogelijkheden van het wegschenken veeleer dan wegwerpen, en in het bijzonder over het aanbrengen van goederen naar de actoren van het hergebruik in het Brussels Gewest .

Voorschrift 26. Het Gewest zal de verschillende vormen bestuderen om de garantie en de aangeboden kwaliteit van de tweedehandsgoederen te garanderen.

Voorschrift 27. Het Gewest zal prioritair acties ter promotie van herstellingen van diverse materialen en ter promotie van het gebruik van tweedehandse wisselstukken

---

⁷ Op dit moment bedraagt dit percentage 20% (Sonecom, 2001)

op touw zetten en zal met name initiatieven ten aanzien van het federale niveau opzetten om de BTW op wisselstukken en de arbeid te verlagen. Bovendien zal zij samen met de bevoegde autoriteiten ook acties voor het opleiden van herstellende ontwikkelaars ontwikkelen

3.2. Voorrang geven aan de hergebruikacties van de actoren van de sociale economie

Organisaties als Spullenhulp, Terre, Oxfam, La Poudrière, het Leger des Heils, ... houden zich al jaren bezig met de inzameling en het hergebruik van grof vuil en textiel op het grondgebied van het Gewest.

Hun rol voor het hergebruik is belangrijk omdat zij werkelijk de herbruikbare producten uit het grof vuil en textielafval trachten te halen. Op dit moment slagen zij erin bijna 70% van het grof vuil dat ze inzamelen, te hergebruiken. Deze activiteiten zorgen tegelijkertijd ook voor de tewerkstelling van kwetsbare personen.

Het Gewest streeft naar een verhoging van de door de organisaties van de sociale economie gerecupereerde hoeveelheden:

- door specifieke containers te voorzien in de gewestelijke en in de gemeentelijke containerparken;
- door de overheidsadministraties van het Gewest de mogelijkheid te geven de herbruikbare goederen door te spelen aan de sociale economie;
- door hun activiteiten van ophaling, verkoop en herstelling van tweedehandsgoederen financieel te steunen.

Om een verminderd btw-tarief te mogen gebruiken, is het noodzakelijk dat het Gewest een erkennings- of registratiesysteem invoert voor de actoren van de sociale economie.

Volgens schattingen is 10% van het grof vuil dat wordt opgehaald door het GAN nog bruikbaar. Het Gewest stelt zich tot doel deze 10% volledig door te sturen naar de sector van de sociale economie, en dus de inzameling van het herbruikbaar afval door de organisaties van de sociale economie te verhogen met 10%⁸.

Voor het textiel stelt het Gewest zich tot doel 60% van het textiel in te zamelen, om de herbruikbare fractie eruit te halen.

Voorschrift 28. Het Gewest zal containers voor de inzameling van herbruikbare goederen, met inbegrip van elektrische en elektronische apparaten, voor de actoren uit de sociale economie in de regionale containerparken plaatsen en zal deze verplichting opnemen in de toekenningsvoorwaarden voor de subsidies aan containerparken. Het Gewest zal bovendien de vorming van het personeel van de containerparken terzake organiseren.

Voorschrift 29. Het Gewest zal met de federale overheid onderhandelen over een wijziging van de wetgeving, teneinde de administraties in staat te stellen de herbruikbare goederen door te geven aan de sociale economie.

⁸ Op dit moment zamelt de sociale economie 6.500 ton in en het GAN 18.700. Het aandeel van de sociale economie is dus goed voor 26%. Wanneer 10% van het grof vuil naar de sociale economie gaat, wordt het aandeel ervan 34%.

Voorschrift 30. Het Gewest zal financiële steun verlenen (op basis van een zowel op het milieubeleid als het sociale en economische beleid steunend budget) aan de actoren van de sociale economie in hun inspanningen om de inzameling, de verkoop en de herstelling van tweedehandsgoederen te verbeteren, dit in functie van de verkregen resultaten, veeleer dan op jaarlijkse forfaitaire basis.

Voorschrift 31. Het BIM zal onderzoeken, in partnerschap met de organisaties, of een erkenning of registratie van de ondernemingen uit de sector van de sociale economie die actief zijn op het vlak van herstellingen, mogelijk is. Vervolgens zal zij, na overleg met andere betrokken overheden, een dergelijke erkenning of registratie invoeren.

3.3. Een terugnameplicht opleggen om de sortering en de recyclage en/of het hergebruik te bevorderen

Hoofdstuk 5 van het Plan gaat over de responsabilisering van de producenten, een principe dat erin bestaat de producenten verantwoordelijk te maken voor het beheer van het afval dat afkomstig is van de producten die zij op de markt hebben gebracht. Concreet betekent dit dat zij worden verplicht om het afval waarvoor zij verantwoordelijk zijn terug te (laten) nemen en om cijfermatige valorisatie-doelstellingen te halen.

Wat deze valorisatie-doelstellingen betreft, zal het Gewest erop toezien dat een deel naar het hergebruik gaat. Wat de filières voor terugname van het afval betreft, zal het Gewest erop toezien dat er een plaats wordt voorbehouden voor de sociale economie.

Voorschrift 32. In het kader van de intergewestelijke onderhandelingen over de responsabilisering van de producenten, zal het Gewest erop toezien dat een bijzondere aandacht wordt besteed aan herbruikbare goederen (meubelen, textiel, ...), teneinde ambitieuze doelstellingen op het vlak van hergebruik en recyclage te combineren.

Voorschrift 33. Het Gewest zal, in alle milieuovereenkomsten die worden gesloten in het kader van de terugnameplicht, partnerschappen opnemen die de inschakelingsmogelijkheden voor laaggeschoolden of personen met sociale problemen versterken.

HOOFDSTUK 3BIS: VOORWAARDEN VOOR DE UITVOERING VAN HET LUIK SENSIBILISERING VOOR DUURZAME CONSUMPTIE VAN HET PLAN

In de hoofdstukken 1, 2 en 3 worden de acties voor het promoten van de dematerialisering in de gezinnen, scholen en kantoren uiteengezet. Sommige acties veronderstellen « transversale » uitvoeringsvoorwaarden (d.w.z. die zich op de drie doelgroepen tegelijkertijd richten): een onderzoeks- en informatiestructuur en een coherente sensibiliseringsstrategie.

Voorschrift 34. Het BIM zal, in samenwerking met de andere Gewesten, voortwerken aan de uitwerking van een onderzoeks- en informatiestructuur over duurzame consumptie die de hele duur van het plan in werking zal zijn. Die structuur, uitgewerkt in samenwerking met de netwerken die actief zijn inzake ecoconsumptie, zal als opdracht hebben:

- *Toezicht, opvoeding en aanzetten tot reacties voor het aanbrengen van tegenvoorbeelden van reclame en modefenomenen ten aanzien van een gezonde evolutie op weg naar duurzame ontwikkeling*
- *Zoeken, omschrijven en bijeenbrengen van betrouwbare, concrete en objectieve informatie over ecologische alternatieven voor producten, labels, ...*
- *Bijdragen tot de uitwerking van een systeem voor informatie over de ecologische kenmerken van producten*

Voorschrift 35. Het BIM zal een strategie voor het sensibiliseren van gezinnen, scholen en kantoren uitstippelen en uitvoeren, gebaseerd op zowel terugkerende thematische acties in de media, voorbeeldacties als nabijheidsacties. Het BIM zal in het bijzonder

- *werken aan de oprichting van een team van opleiders voor duurzaam verbruik en beheer, dat actief zal zijn op het vlak van nabijheidssensibilisering, het vormen van contactpunten, animatie in scholen en kantoren,*
- *de mogelijkheid onderzoeken voor het opzetten van een rondreizende en/of tijdelijke tentoonstelling over de consumptie van de natuurlijke hulpbronnen en energiebronnen en over de mogelijkheden van een meer duurzame consumptie.*
- *zal voortwerken aan de verwezenlijking en ruime verspreiding van het krantje « Mijn stad, onze planeet – van afvalpreventie tot duurzame consumptie »*

HOOFDSTUK 4: VERSTERKING VAN DE PUBLIEKE FUNCTIE VAN HET AFVALBEHEER

De (gewestelijke en gemeentelijke) overheden spelen een belangrijke rol in het afvalbeheer in het Brussels Gewest: ze zijn verantwoordelijk voor het beheer van al het huishoudelijk afval, voor de sensibilisering van de bevolking en de ondernemingen op het vlak van het afvalpreventie en –beheer, voor de aflevering van vergunningen en erkenningen voor afvalbeheerders, voor de controle van de naleving van de wetgeving betreffende het afval en de planning inzake afvalpreventie en –verwerking.

Naast de Regering en in het bijzonder de Minister van Leefmilieu en zijn Kabinet, zijn de belangrijkste overheidsactoren:

- het GAN en de gemengde afvalbeheerondernemingen;
- het BIM
- de gemeenten.

4.1. Rol van het GAN

Het GAN staat in voor de inzameling en het beheer van het huishoudelijk afval en voor de reiniging van de gewestelijke wegen en openbare ruimten. Daarnaast kan het GAN het afval verwijderen van de handelaars, de ondernemingen en de organisaties die een contract voor afvalophaling hebben gesloten met het Agentschap.

Via het GAN heeft het Gewest gemengde bedrijven voor de verwerking van huishoudelijk afval opgericht, zoals SIOMAB (verbrandingsoven voor huishoudelijk en gelijkgesteld afval), Brussel-Recyclage (sortering van verpakkingsafval), Brussel-Papier (sortering van papierafval) en Brussel-Compost (compostering van groenafval).

Voorschrift 36. Het Gewest zal erop toezien dat er een belangrijke rol blijft weggelegd voor het GAN in de ophaling en het beheer van het huishoudelijk afval en zal nagaan of er behoefte is aan nieuwe gemengde structuren voor de oprichting van afvalverwerkingsinstallaties, zoals bijvoorbeeld een verwerkingsinstallatie voor organisch afval. Het Gewest zal ook toezien op de uitvoering van de beheersovereenkomst die op 24 december 2002 door het Haven en het Gewest werd ondertekend betreffende het transport over het water van huishoudelijk afval van het Zuiden van Brussel tot aan SIOMAB.

(Zie ook voorschriften 65, 66, 72, 73, 74, 93 en 94)

Voorschrift 37. Zowel binnen het GAN als in de gemengde afvalbeheerbedrijven in het Brussels Gewest zal bijzondere aandacht worden besteed aan de inschakelingsmogelijkheden voor laaggeschoolden of personen met sociale problemen. Er zal bijzondere aandacht uitgaan naar de vorming van het personeel.

(Zie ook voorschrift 33)

4.2. Rol van het BIM

Wat het afval betreft, heeft het BIM taken te vervullen in het domein van de planning, de aflevering van vergunningen en erkenningen, de controle van de naleving van de wet en de sensibilisering voor preventie.

Voorschrift 38. Het Gewest zal erop toezien dat er een belangrijke rol blijft weggelegd voor het BIM op het vlak van de sensibilisering voor afvalpreventie, voor het hergebruik van goederen, voor thuiscompostering en eco-consumptie en voor dematerialisatie in het algemeen.

(Zie ook, onder andere, de voorschriften van hoofdstuk 1 en 2)

Het Gewest zal een belangrijke plaats geven aan de controle van de naleving van de afvalwetgeving. De controle is belangrijk, enerzijds om de mensen die de wetgeving respecteren te motiveren om dit te blijven doen, en anderzijds om het gedrag te wijzigen van zij die dit niet doen. Daarnaast, en vooral op het vlak van het beheer van gevaarlijk afval, moeten de overheden te allen tijde een vervuiling van ons leefmilieu (voeding, bodem, lucht) door gevaarlijk afval kunnen vermijden.

Om de responsabilisering van de producenten (zie hoofdstuk 5) te kunnen toepassen, heeft het Gewest overigens verschillende milieuovereenkomsten ondertekend met de betrokken sectoren. In dit kader moet het Gewest over middelen beschikken om de naleving van de overeenkomst te controleren, om het correcte gebruik van de bijdragen voor het afvalbeheer (die worden betaald door de consument) te controleren, maar ook om een inventaris op te stellen van de ondernemingen die niet zijn aangesloten bij de collectieve systemen.

Voorschrift 39. De rol van het BIM in de controle van het afvalbeheer zal worden versterkt, met name wat de controle betreft op:

- *de beheersorganisaties die werden gecreëerd in het kader van de terugnameplicht en op de firma's die niet zijn aangesloten bij het collectieve systeem;*
- *de verwijdering van het gevaarlijk afval;*
- *de risico's van vervuiling door afval in de voedingsketen, in samenwerking met het FAVV.*

(Zie ook voorschriften 44, 46, 56, 85, 86, 87 en 89)

4.3. Rol van de gemeenten

De gemeenten zijn belast met de netheid van de gemeentelijke wegen en ruimten en voor bepaalde afvalophalingen. Sommige gemeenten beheren een gemeentelijk containerpark. De gemeenten zijn tevens de overheden die het dichtst bij de bevolking staan en kunnen op die manier een tussenschakel vormen die informatie verstrekt over eco-consumptie en afvalpreventie en -beheer.

Voorschrift 40. Het Gewest zal de rol van de gemeenten op het niveau van de sensibilisering van de burgers voor eco-consumptie en voor een goed afvalbeheer trachten te versterken.

Voorschrift 41. Het Gewest zal het Gewestelijk Reinheidsplan van 11 maart 1999 beoordelen samen met de gemeenten.

(Zie ook voorschriften 4, 28, 57, 58, 71, 88 en 109)

HOOFDSTUK 5: RESPONSABILISATIE VAN DE PRODUCENTEN; HEN VERPLICHTEN TOT TERUGNAME EN VALORISATIE VAN HET AFVAL.

Het principe van de responsabilisering van de producenten verplicht de producent of de invoerder van een product tot terugname van het afval van de producten die hij in omloop heeft gebracht. Deze terugnameplicht is gekoppeld aan een verplichting tot aangepast beheer van dit afval, met name door naleving van de doelstellingen op het vlak van hergebruik/recyclage en valorisatie die per afvalstroom moeten worden gehaald.

De responsabilisering van de producenten heeft een afgeleid preventie-effect: om te kunnen voldoen aan de hem opgelegde valorisatie-doelstellingen zal de producent trachten de demontage van de producten en de valorisatie van het afval onder zijn verantwoordelijk te vergemakkelijken, en om die reden zal hij op termijn het ontwerp van het product wijzigen: dit is het principe van het "eco-design".

De 3 Belgische gewesten hebben ervoor geopteerd, in overleg en met een voorsprong op de Europese agenda, om een reglementering aan te nemen met betrekking tot de responsabilisering van de producenten. Zo voeren het samenwerkingsakkoord over het beheer van het verpakkingsafval (dat werd goedgekeurd door de ordonnantie van 24 januari 1997) en de ordonnantie van 22 april 1999 betreffende de preventie en het beheer van het afval van producten in papier en/of karton een terugnameplicht in voor respectievelijk het verpakkingsafval en het afval van producten in papier en/of karton.

Op 18 juli 2002 nam de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een besluit aan dat een terugnameplicht invoert voor bepaalde soorten afval met het oog op hun valorisatie of hun verwijdering. De inhoud van dit besluit werd opgesteld in overleg met de andere Gewesten, onder meer op het vlak van de afvalstromen waarop deze terugnameplicht betrekking heeft, in termen van termijnen en in termen van cijfermatige doelstellingen die moeten worden gehaald. Zo is er een terugnameplicht voor afgedankte voertuigen, versleten banden, afval van elektrische en elektronische toestellen, gebruikte batterijen en accu's, vervallen geneesmiddelen, afvalolie, afval van gebruikte voedingsoliën en -vetten en fotografisch afval.

De wet bepaalt dat de uitvoeringsvoorwaarden van de responsabilisering van de producenten het voorwerp kunnen zijn van vrijwillige akkoorden. Aangezien de sectoren in de meeste gevallen georganiseerd zijn op nationaal niveau, zijn deze akkoorden gemakkelijker te onderhandelen op intergewestelijke basis. Met uitzondering van het papier zijn alle afvalstromen het voorwerp van een dergelijke procedure, of zullen ze dit zijn in de toekomst.

De belangrijkste aspecten van de responsabilisering van de producenten hebben betrekking op het dragen van de kosten van het afvalbeheer en het nastreven van cijfermatige doelstellingen in termen van hergebruik/recyclage/valorisatie. Het Gewest zal het principe van de responsabilisering van de producenten blijven uitbreiden naar andere afvalstromen en zal de operatoren die de terugnameplicht uitvoeren beter controleren.

5.1. De producenten responsabiliseren voor de preventie

Zoals hierboven uiteengezet, komt het principe van de responsabilisering van de producent erop neer dat de overheden de persoon die aan de basis ligt van het ontwerp van de producten responsabiliseren, door hem te gelasten een "duurzamere" productiewijze te gaan hanteren. De Brusselse wetgeving betreffende de terugnameplicht en de vrijwillige akkoorden voor de uitvoering van deze wet voorzien dat de producenten/invoerders een (individueel of sectoraal) afvalpreventieplan indienen.

Het Gewest geeft de voorkeur aan sectorale preventieakkoorden om verschillende redenen:

- het beheer van individuele preventieplannen houdt het risico in dat dit beheer louter administratief wordt, omwille van het aantal personen dat erbij betrokken is;
- de sectorale preventieplannen maken het mogelijk een dynamiek, een debat op gang te brengen rond de preventieacties die in een bepaalde sector mogelijk zijn;
- de beroepsfederaties of de beheersorganisaties kunnen de opstelling van een sectoraal preventieplan aanvullen met een sensibilisering van hun leden voor de problematiek.

Voorschrift 42. In samenwerking met de andere Gewesten zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest streven naar een goede coördinatie, naar de invoering en/of de verbetering van de sectorale preventieplannen (via beroepsfederaties of beheersorganisaties). De resultaten van de preventieplannen zullen het voorwerp zijn van publieke debatten en zullen met name gepubliceerd worden op de website van het BIM.

In uitvoering van de ordonnantie van 22 april 1999 betreffende de preventie en het beheer van afval van producten in papier en/of karton, werden twee vrijwillige akkoorden ondertekend: het ene met de uitgevers van gratis reclaimedrukwerk en het andere met de uitgevers van kranten en tijdschriften. Het Gewest wil een derde overeenkomst sluiten met de sector van de uitgevers van telefoongidsen waarin de preventieaspecten een bijzondere aandacht zullen krijgen. Het gaat om de promotie van telefoongidsen in elektronische vorm (heractualiseerbare cd-rom, internet) en de rationalisering van de systematische distributie die vaak in overdreven mate gebeurt in verhouding tot de reële behoefte van de bevolking en de ondernemingen (zoals bijvoorbeeld het verdelen van twee sets telefoongidsen in een gezin waarin twee namen verbonden zijn met een telefoonnummer, het verdelen van evenveel sets telefoongidsen als er werknemers zijn in een bedrijf, ...).

Het Gewest stelt zich tot doel op die manier 2.000 ton papier te vermijden, waarvan de helft bij de gezinnen⁹.

---

⁹ De telefoongidsen vertegenwoordigen ongeveer 4.600 ton afval dat per jaar in de vuilnisbak van de gezinnen terechtkomt. Ten minste 35% van de gezinnen heeft thuis toegang tot het Internet of tot een pc met cd-rom. Indien 50% van deze gezinnen de nieuwe technologieën gebruikt, dan is dit goed voor ong. 800 ton. Gecombineerd met een rationalisering van de distributie, lijkt de preventiedoelstelling van 1.000 ton in totaal haalbaar.

Voorschrift 43. In samenwerking met de andere Gewesten zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderhandelingen voeren en een overeenkomst sluiten met de sector van de uitgevers van elektronische telefoongidsen, met name om de elektronische telefoongidsen te kunnen bevoordelen (op het Internet of op heractualiseerbare cd-rom), en om de systematische distributie te rationaliseren.

5.2. De producenten responsabiliseren om de beheerskosten voor het door hun producten voortgebrachte afval volledig voor hun rekening te nemen

Om de terugnameplicht uit te voeren, bestaan twee systemen naast elkaar:

- het systeem "1 voor 1": de kleinhandelaar is verplicht alle afval dat overeenkomt met de terugnameplicht gratis terug te nemen van de consument die het aanbiedt, op voorwaarde dat deze consument ter vervanging een nieuw product koopt. Vervolgens is de distributeur verplicht alle ontvangen afval over te nemen van de kleinhandelaars en het aan te bieden bij de producent of de invoerder. De producent of de invoerder, tot slot, is verplicht het aanvaarde afval regelmatig op te halen (of te laten ophalen) bij de distributeurs, met het oog op de correcte verwerking van dit afval.
- Wanneer de consument geen nieuw product aankoopt ter vervanging, dan voorziet het systeem "0 voor 1" dat de producent/invoerder het betrokken ingezamelde afval voor zijn rekening neemt via de gewestelijke containerparken of andere door het GAN georganiseerde inzamelingen.

In de praktijk hebben de producenten/invoerders gekozen voor de oprichting van een beheersorganisme dat het afval terugneemt voor alle aangeslotenen. De producenten/invoerders leveren, in verhouding tot de producten die op de markt worden gebracht, een bijdrage tot een fonds dat wordt beheerd door dit beheersorganisme en dat wordt gebruikt om de kosten van het afvalbeheer te dekken. Indien deze bijdrage door de producenten/invoerders zou worden beschouwd als een kost die inherent verbonden is aan hun activiteit, dan zou het afgeleide effect van preventie en eco-design kunnen worden bereikt. In een streven naar transparantie voor de consument (expliciete aanduiding – naast de verkoopprijs – van het aandeel dat de consument betaalt voor de verwijdering van het afval op het einde van de levensduur) werd echter aanvaard dat een bijdrage die de kosten van het afvalbeheer dekt, rechtstreeks wordt afgehouden bij de klant wanneer deze een nieuw product aankoopt.

De fondsen die op die manier worden beheerd door bijvoorbeeld FOST Plus en VAL-I-PAC (voor de verpakkingen), door RECUPEL (voor de elektrische en elektronische toestellen) en door BEBAT (voor de loodhoudende batterijen en accu's), vertegenwoordigen aanzienlijke bedragen en verminderen in sommige gevallen het besef dat de individuele producent/invoerder heeft van de kosten voor het beheer van het afval aan de basis waarvan hij ligt. Het Gewest zal de fondsen die bestaan uit de bijdragen van de consumenten voor de terugname van afval aandachtig controleren. Voor alle afvalstromen die gebonden zijn aan de terugnameplicht zal het Gewest op systematische wijze trachten het aandeel dat de consument betaalt te laten verminderen, teneinde een echte internalisering van de afvalbeheerskosten bij de producent/invoerder te bereiken.

Het Gewest zal erop toezien dat de bijdragen die door de beheersorganisaties (FOST, RECUPEL,...) aan de consumenten worden gevraagd, daadwerkelijk en maximaal worden aangewend voor de volledige inzamelings- en recyclagekosten van de betrokken materialen, rekening houdend met de Brusselse stedelijke context waar de inzamelingsscenario's en de kosten verschillen van die van de andere gewesten waarvan het gemiddelde als referentiewaarde wordt genomen.

Voorschrift 44. In samenwerking met de andere Gewesten zal de overheidscontrole op de bijdragen "voor terugname en recyclage", die de consument betaalt aan de door de beheersorganisaties beheerde fondsen, worden opgedreven teneinde die bijdragen tot een minimum te beperken. De volledige dekking van de inzamelings- en recyclagekosten zal worden gewaarborgd, rekening houdend met de specifieke stedelijke context van het Gewest.

5.2.a) verpakkingen

Voorschrift 45. Op het niveau van de Interregionale verpakkingscommissie zullen de vertegenwoordigers van het Gewest trachten zo snel mogelijk tot een effectieve toepassing te komen van het principe dat de verantwoordelijken voor de verpakkingen alle kosten van ophaling, sortering en valorisatie van het verpakkingsafval voor hun rekening nemen alsook tot een vermindering van de bijdragen die aan de consumenten worden gevraagd.

5.2.b) producten in papier/karton

De ordonnantie van 22 april 1999 betreffende de preventie en het beheer van afval van producten in papier en/of karton voorziet de oprichting van een interventiefonds om de kosten van de ophaling en de verwerking van het door het GAN opgehaalde papier/karton te dekken in het geval de prijs die op de internationale markt voor het papierafval wordt geboden de kosten van het GAN niet dekt. De ondernemingen die zich verbonden tot naleving van de twee overeenkomsten die werden ondertekend in uitvoering van deze ordonnantie (de ene met de uitgevers van gratis reclamdrukwerk, de andere met de uitgevers van kranten en tijdschriften), dragen regelmatig bij tot het fonds (of stellen, zoals de uitgevers van kranten en tijdschriften, reclameruimte ter beschikking). Het Gewest zal (via het BIM) ten minste een keer per jaar analyses van de gele vuilniszak (papier/karton) organiseren, om de betalingsplichtigen die niet onder deze overeenkomsten vallen en die niet spontaan bijdragen tot het fonds¹⁰, te identificeren.

Voorschrift 46. Gelet op het specifieke bijdragemechanisme zal het BIM regelmatig (en dit ten minste tweemaal per jaar) controles blijven organiseren om de betalingsplichtigen te identificeren die niet bijdragen tot het interventiefonds dat is ontstaan uit de ordonnantie van 22 april 1999 en de twee overeenkomsten die werden ondertekend in uitvoering van deze ordonnantie. Doel is 95% van de hoeveelheid te bereiken in 2007.

¹⁰ Uit een vuilnisbakanalyse van de "gele zak", die werd uitgevoerd door het BIM in 2001, blijkt dat 37% van de uitgevers van publicaties die worden aangetroffen in de vuilnisbak, niet bijdroegen tot het fonds.

5.2.c) batterijen en accu's zonder lood

Voorschrift 47. De vertegenwoordigers van het Gewest in het begeleidingscomité van de overeenkomst "gebruikte batterijen" zullen hun steun verlenen aan de inspanningen voor vermindering van de bijdrage voor de inzameling en de verwerking van de batterijen, met name ten gevolge van de kwantitatieve en de kwalitatieve preventie en zullen ervoor zorgen dat de volledige inzamelings-, recyclage- en verwerkingskosten worden gedekt.

5.2.d) elektrische en elektronische toestellen

Voorschrift 48. De vertegenwoordigers van het Gewest zullen een bijzondere aandacht besteden aan de inspanningen tot modulering (zie beperking) van de zichtbare bijdragen voor de inzameling en de verwerking van het afval van elektrische en elektronische toestellen afhankelijk van de recycleerbaarheid van het product dat of de groep van producten die op de markt wordt gebracht en zullen ervoor zorgen dat de volledige inzamelings-, recyclage- en verwerkingskosten worden gedekt. Het BIM zal specifieke controles organiseren om zich ervan te vergewissen dat de economische actoren de terugnameplicht in acht nemen.

5.2.e) afgedankte voertuigen

Voor de afgedankte voertuigen betaalt de consument op dit moment geen bijdrage voor het afvalbeheer bij de aanschaf van een nieuwe wagen. De waarden die de reserveonderdelen en ferro- en non-ferrometalen opleveren, dekken immers de kosten van demontage en depollutie; kostelijke operaties bij de verwijdering van de afgedankte voertuigen.

Het besluit van 6 september 2001 "betreffende de erkenning van de exploitanten van verwijderingscentra voor afgedankte voertuigen die ertoe gemachtigd zijn een vernietigingsattest af te geven en betreffende de exploitatievoorwaarden van die centra" legt de exploitatievoorwaarden van de verwijderingscentra voor afgedankte voertuigen vast die de enige zijn die een vernietigingsattest mogen afgeven. Dit attest is nodig om het voertuig definitief te laten uitschrijven.

Opdat alle afgedankte voertuigen uiteindelijk zouden terechtkomen in een erkend centrum (waar de demontage en de depollutie volgens strenge voorwaarden gebeuren), is het belangrijk dat er geen te hoge drempel is. Onvolledige voertuigen (waarvan bepaalde herbruikbare onderdelen zijn verwijderd) zouden moeten worden aanvaard in de erkende centra voor een prijs die de kosten van de demontage en de depollutie niet overschrijdt. Zo kan de markt van de tweedehandsonderdelen worden behouden.

Voorschrift 49. Om een mogelijkheid te laten voor de markt van de tweedehandsonderdelen zullen de vertegenwoordigers van het Gewest het beheersorganisme vragen maximumprijzen vast te leggen voor de terugname van onvolledige voertuigen door de erkende centra.

5.2.f) banden

Voorschrift 50. Met het oog op de effectieve toepassing van het principe van het dragen van de totale kosten van inzameling, sortering en valorisatie van de gebruikte banden door de producenten/invoerders van banden, zullen de vertegenwoordigers van het Gewest de inspanningen stimuleren voor vermindering van de zichtbare bijdrage die door de consument moet worden betaald voor de inzameling en de verwerking van de banden.

5.2.g) loodaccu's, afvaloliën, voedingsoliën en -vetten

Voorschrift 51. De vertegenwoordigers van het Gewest zullen er in het bijzonder op toezien dat de kosten voor het beheer van het afval van de nieuwe afvalstromen die gebonden zijn aan de terugnameplicht, volledig zullen worden gedragen, met het oog op een verantwoorde bijdrage.

5.3. De producenten responsabiliseren voor hergebruik/recyclage van het door hun producten voortgebrachte afval

De wetgeving betreffende de terugnameplicht legt voor elke betrokken afvalstroom doelstellingen vast op het vlak van recyclage en/of valorisatie. Er wordt voorrang gegeven aan het hergebruik, evenwel zonder cijfermatige hergebruikdoelstellingen. Voor de afvalstromen waarvoor hergebruik mogelijk is (bepaalde verpakkingen, elektrische en elektronische toestellen, reserveonderdelen voor voertuigen, ...) streeft het Gewest naar 10% hergebruik. Het Gewest zal er zo ook toe bijdragen dat er beter wordt beantwoord aan de vraag naar tweedehandsapparaten.

Voorschrift 52. Het Gewest zal erop toezien dat de beheersorganisaties bijdragen tot het bevorderen van het hergebruik op zo'n niveau dat kan worden beantwoord aan de vraag vanuit de markt van tweedehandsgoederen en dat binnen de grenzen van de heersende technische mogelijkheden.

In afwachting van een herziening van de ordonnanties "verpakkingen" en "papier/karton" en het overleg met de andere Gewesten in dat verband, stelt het Gewest de volgende doelstellingen voorop:

- voor de verpakkingen¹¹: vanaf 2003 in het algemeen 70% recyclage en 90% valorisatie en een minimum van 30% recyclage per verpakkingsmateriaal;
- voor het papier/karton¹²: een recyclagepercentage van 85% vanaf 2001 (in het kader van de papierakkoorden).

Voorschrift 53. Naast de doelstellingen die zijn vastgelegd in het besluit van 18 juli 2002 en die een terugnameplicht invoeren voor bepaalde afvalsoorten met het oog op de valorisatie of de verwijdering ervan, zullen de volgende cijfermatige doelstellingen worden nagestreefd:

¹¹ In 2000 heeft FOST Plus 78,58% gerecycled en 81,25% gevaloriseerd van het tonnage verpakkingen dat op de markt werd gebracht door zijn leden. VAL-I-PAC recycleerde 75,4% en valoriseerde 82,2% van het tonnage industriële verpakkingen dat op de markt werd gebracht door zijn leden.

¹² Volgens de ramingen bedraagt het huidige recyclagepercentage 68%.

- voor de verpakkingen: vanaf 2003 in het algemeen 70% recyclage en 90% valorisatie en een minimum van 30% recyclage per verpakkingsmateriaal;
- voor papier/karton: tegen 2007 progressief een recyclagepercentage halen van 85%.

Het terugnamesysteem dat werd ingevoerd voor batterijen, producten in papier/karton en verpakkingen stelt de producenten van deze producten die de opgelegde doelstellingen op het vlak van recyclage en valorisatie halen in staat om te genieten van een vrijstelling van de ecotaksen op hun producten. Omgekeerd betekent dit dat indien de doelstellingen niet worden gehaald, de ecobelasting wordt toegepast. Het Gewest zal hetzelfde principe steunen voor de andere afvalstromen die gebonden zijn aan de terugnameplicht.

Voorschrift 54. In het geval de cijfermatige doelstellingen op het vlak van hergebruik en recyclage niet worden gehaald, zal het Gewest in overleg met de betrokken beheersinstantie overleggen wat de redenen zijn en aan die beheersinstantie vragen om de gepaste maatregelen te nemen. Indien nodig zal het Gewest op federaal vlak de toepassing van de ecotaksen of een alternatief beleid op het vlak van ecofiscaliteit of statiegeld steunen.

5.4. De responsabilisatie uitbreiden naar andere afvalstromen

Het beheer van bepaalde soorten afval, met name de verwijdering van gevaarlijk afval in milieuvriendelijke omstandigheden, is een kostelijke activiteit. De houder van het afval komt soms in de verleiding af te wijken van het correcte circuit voor verwijdering van dit afval, omwille van de kosten van dit circuit.

Een internalisering van de kosten van het afvalbeheer (via de responsabilisering van de producenten), zelfs indien deze kosten (expliciet of impliciet) worden weergegeven in verkoopprijs van de nieuwe producten, geeft de garantie dat de afvalbeheerskosten door iemand worden gedragen, op voorwaarde dat de houder het afval naar het goede verwijderingscircuit stuurt.

Het Gewest zal de responsabilisering van de producenten uitbreiden naar de andere afvalstromen, en in de eerste plaats naar de stromen waarvan een milieu-onvriendelijke verwijdering aanzienlijke risico's inhoudt voor het leefmilieu.

Voorschrift 55. Na overleg met de twee andere Gewesten zal een besluit worden voorgesteld dat het besluit wijzigt van 18 juli 2002 dat een terugnameplicht invoert voor bepaalde afvalsoorten met het oog op de valorisatie of de verwijdering ervan, en dat een terugnameplicht invoert met name voor bepaalde categorieën van gevaarlijk afval (waaronder met name het gevaarlijk afval dat wordt geproduceerd in verspreide hoeveelheden, zoals neonlampen, afval van knutselproducten, ...).

5.5. De andere actoren van het circuit responsabiliseren

Om het totale afvalcircuit dat gebonden is aan de terugnameplicht te kunnen controleren, evenals de operatoren waarop de producenten/invoerders (via de

beheersorganismen) een beroep doen voor de inzameling, de recyclage en de valorisatie van het afval, zal het Gewest een registratie- en rapporteringssysteem invoeren voor rekening van de operatoren in het kader van de terugnameplicht.

Voorschrift 56. Om de terugnameplicht te controleren, zal een juridisch kader worden uitgewerkt om de belangrijkste operatoren in het kader van de terugnameplicht te onderwerpen aan een registratie en een verplichting tot rapportering van de gegevens.

HOOFDSTUK 6: OPTIMALISATIE VAN HET BEHEER VAN HET HUISHOUDELIJK AFVAL

6.1. Recycleerbaar droog afval

6.1.a) De huis-aan-huisophalingen

De blauwe zak is bedoeld voor de huis-aan-huisophaling van recycleerbare huishoudelijke verpakkingen, de gele zak voor papier en karton. Voor het recycleerbaar droog afval in de verticale woonvorm, scholen, ... stelt het GAN gratis containers op maat ter beschikking. Sinds november 1998 zijn er in het hele Gewest selectieve huis-aan-huisophaling van verpakkingen en papier/karton.

Na een aanzienlijke verhoging, of zelfs een verdubbeling sinds de uitbreiding van de selectieve ophalingen naar het hele Gewest eind 1998, nemen de opgehaalde hoeveelheden recycleerbaar droog afval nog nauwelijks toe van het ene jaar tegen het andere. De resultaten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest liggen op dit moment lager dan die van de andere Belgische steden. Ook al is Brussel veruit de dichtstbevolkte stad van België met een heel eigen stedelijk en socio-economisch weefsel, het Gewest zal, in samenwerking met FOST Plus, beoordelen of het bestaande systeem nog kan worden aangevuld of verbeterd op bepaalde punten.

Zo stelt het Gewest zich tot doel:

- de sorteerkwaliteit voor de verpakkingen te verbeteren met het doel het onbruikbare aandeel in de blauwe zakken te verminderen van 25% tot 15%;
- het ophaalpercentage te verhogen tot 50% voor de verpakkingen en tot 85% voor het papier/karton¹³.

Het Gewest en FOST Plus overwegen het volgende pilotexperiment: ze willen onderzoeken, in de gemeenten of wijken waar de selectieve ophalingen maar laag scoren, of er ophaalwijzen zijn die beter aansluiten bij de behoeften en de gewoonten van de betrokken personen en, eveneens in overleg met hun vertegenwoordigers, een aangepaste communicatie- en sensibiliseringscampagne uitwerken. Er zal naar een optimale deelname van de betrokken bevolkingsgroepen worden gestreefd.

Het GAN zal zijn acties op het vlak van de woongebouwen versterken. Het zal zijn communicatie aanpassen om het sorteren te bevorderen bij die bevolkingsgroepen die het moeilijkst te sensibiliseren zijn inzake sortering en recyclage.

Om het onbruikbare aandeel in de afvalzakken te verminderen, zal het GAN de sorteerinstructies duidelijker maken en samen met het BIM de verpakkingsector ertoe aanzetten om recyclagecircuits op te zetten voor al het droog afval dat in de blauwe zak mag worden gestoken en niet enkel voor een deel hiervan.

De vertegenwoordigers van het Gewest bij de Interregionale Verpakkingcommissie zullen overigens het initiatief van de ICL steunen om het logo "recycleerbaar",

---

¹³ Voor papier/karton heeft deze doelstelling betrekking op de akkoorden die in het kader van de ordonnantie van 22 april 1999 gesloten zijn.

waarvan de betekenis vaak niet bekend is of verwarring schept bij de bevolking, duidelijker te maken of te wijzigen.

Het Gewest zal eveneens beoordelen wat de mogelijkheden zijn van sortering en selectieve ophalingen tijdens evenementen en op openbare plaatsen.

Voorschrift 57.

57.1 De modaliteiten van de scheiding van het recycleerbaar droog afval (in zakken en/of containers) zullen opnieuw worden geëvalueerd en pilootexperimenten zullen worden uitgewerkt indien mogelijk in samenwerking met FOST Plus en de gemeenten. Wat het thuissorteren betreft, zal Net Brussel de ontwikkeling en het aanbod op de markt van gesorteerde materialen, aangepast aan kleine flats, bevorderen en de grootte van de zakken aan de behoeften van kleine huishoudens aanpassen.

57.2 De sensibiliseringscampagnes voor het sorteren van afval ten aanzien van de hele bevolking zullen worden voortgezet en worden uitgebouwd m.b.t. de specifieke richtlijnen voor aangepaste circuits voor een aantal afvalstoffen, alsook voor de bestemming van het gesorteerde afval.

In overleg met alle betrokken plaatselijke actoren zal, met de medewerking van FOST Plus en de gemeenten, een communicatie en/of een aangepast ophaalsysteem worden ontwikkeld in de wijken waar de selectieve ophalingen maar laag scoren. Het BIM zal bovendien de dialoog voeren met diezelfde actoren m.b.t. de preventieve aspecten en aspecten inzake consumptie.

57.3 In het bijzonder zal worden gewerkt aan de sortering van afval tijdens evenementen, op openbare plaatsen (parken, NMBS-stations, MIVB-haltes, metro, ...).

Voorschrift 58. De vertegenwoordigers van het Gewest bij de Interregionale Verpakkingscommissie zullen alles doen om de hoeveelheid verpakkingen die niet kunnen worden gerecycleerd tot een minimum te beperken en zo het sorteren makkelijker te maken voor de consument.

6.1.b) Het vrijwillig aanbrenge

Het tweede Afvalplan 1998-2002 voorzag de opstelling van een besluit gericht op de installatie op grote parkings van ecoplekjes voor de inzameling van afval, textiel, batterijen en papier.

In overleg met de sector van de distributie, de sector van de sociale economie en het GAN heeft het BIM een voorontwerp van besluit voorbereid voor de installatie van ecoplekjes op de grote parkings van supermarkten voor de inzameling van textiel, glas en kartonnen verpakkingen.

Met betrekking tot wat werd bepaald in het voorgaande plan, zou het Gewest beperkingen opleggen op het vlak van de afvalstromen die worden aanvaard. Immers,

- de verpakkingen en het papier zijn reeds het voorwerp van selectieve huis-aan-huisophalingen; alleen de verpakkingen in karton die hebben gediend voor het transport van glas zouden nog worden aanvaard;

- de batterijen zijn het voorwerp van een ophaling via de BEBAT-hoekjes (in deze supermarkten).

Het Gewest streeft naar de oprichting van 50 ecoplekjes tegen 2007.

Voorschrift 59.1. Het Gewest zal een reglementering opstellen om op de grote parkeerterreinen van de grote supermarkten ecoplekjes op te richten voor de inzameling van textiel, glas en kartonnen verpakkingen.

Voorschrift 59.2. Bovendien zal de mogelijkheid worden onderzocht om wijkcontainers te plaatsen voor alle droge recycleerbare afvastoffen

6.1.c) Promotie van de recyclage

Het inzamelen van recycleerbaar afval is één zaak, het maximaal recycleren en een belangrijke plaats laten voor de recyclagesector in België is een andere. Om de mechanische recyclage van het plasticafval in België te bevorderen (waaronder in de eerste plaats de verpakkingen), heeft de hele recyclageketen (van de producenten en verwerkers van kunststoffen tot de organisaties die de verpakkingen ophalen en de recyclagebedrijven) in 2002 een overlegplatform gecreëerd, Plaremec. Het Gewest zal dit initiatief steunen op voorwaarde dat de concrete verbintenissen worden nagekomen (ook op financieel vlak) die door de privé-sector werden nagegaan.

Zoals hierboven uiteengezet (in hoofdstuk 5) zal het Gewest trachten een minimum van 30% recyclage te bereiken per type van verpakkingsafval. Ditzelfde percentage geldt dus ook voor de plastic verpakkingen.

Het Gewest zal erop toezien dat duurzame recyclagecircuits worden ontwikkeld voor de gesorteerde fracties om zo de inzamelschema's te bestendigen. In dit kader zal het Gewest toezien op het statuut van de werknemers in die economische sector, waarbij met name het inzetten van onvolwassen of onderbetaalde werkkrachten verboden is.

Voorschrift 60. Het Gewest zal zijn steun verlenen aan het gemeenschappelijke initiatief van de producenten en de verwerkers van kunststoffen, de recyclagebedrijven en de erkende organisaties voor de ophaling van huishoudelijk en industrieel verpakkingsafval om de mechanische recyclage van het plasticafval in België te bevorderen. Daarnaast zal het Gewest de andere Gewesten en het federale niveau, in samenwerking met het KINT, voorstellen een platform te creëren voor de promotie van de recyclagesector in België.

6.2. Organisch afval

6.2.a) Complementariteit tussen gedecentraliseerde (thuis- en collectieve) compostering en inzameling van groenafval (met gecentraliseerde compostering), maar met prioriteit voor thuiscompostering.

Door de gedecentraliseerde compostering (thuis- of wijkcompostering) kan de bevolking zelf een fractie van haar organisch afval verwerken. Dit afval moet dus niet meer worden opgehaald of verwerkt door de overheid. Voor bepaalde fracties (zoals het keukenafval) is de gedecentraliseerde compostering op dit moment het enige

alternatief voor afvalverbranding omdat het Gewest alleen groenafval ophaalt. En tot slot kunnen de composteerdere dankzij de thuiscompostering ook gratis beschikken over een goede compost.

De gedecentraliseerde compostering is dus prioritair, maar de ophaling van groenafval kan een goed alternatief bieden voor bijvoorbeeld het seizoenafval dat moeilijk te composteren is in grote hoeveelheden of eenvoudigweg voor degenen die absoluut niet willen composteren en die een tuin hebben. De twee methoden zijn dus complementair.

Het is eveneens belangrijk tijdens die campagnes te herinneren aan het verbod van tuinafval te verbranden en de redenen voor dat verbod toe te lichten.

Voorschrift 61. In de promotiecampagnes voor selectieve ophalingen van groenafval zal het GAN op de gedecentraliseerde compostering wijzen, terwijl het BIM via zijn compostmeesters op het bestaan van selectieve ophalingen van groenafval zal wijzen.

Voorschrift 62. Het Gewest zal informatie over het verbod op verbranden van afval uitwerken.

6.2.b) Aanmoedigen van de gedecentraliseerde compostering

In het kader van het tweede Afvalplan is het BIM begonnen met sensibiliseringsacties voor thuiscompostering en werden, met de medewerking van de gemeenten, al ongeveer 250 compostmeesters opgeleid. Op dit moment composteert 6% van de Brusselse gezinnen zijn organisch afval thuis.

Door de voortzetting van de sensibiliserings-, informatie- en opleidingscampagnes streeft het Gewest ernaar 10% van de Brusselse gezinnen aan te zetten tot composteren.

Voorschrift 63. Het Gewest zal op regelmatige wijze (en zeker ter gelegenheid van het milieufeest en tijdens een "opentuinweekend") sensibiliserings- en promotiecampagnes voor gedecentraliseerde compostering voeren.

Voorschrift 64. Om de gedecentraliseerde compostering aan te moedigen zal het Gewest:

- *werkmiddelen uitwerken om te informeren over en te sensibiliseren voor de compostering (waaronder een technisch document over wormcompostering, opleidingen van burgers tot compostmeesters, de ontwikkeling van pedagogische sites in de gewestelijke parken, ...).*
- *de wijkcompostering aanmoedigen door: een documentatie over de wijkcompostering, de financiële ondersteuning van lokale projecten, ...;*
- *het netwerk van de compostmeesters blijven begeleiden;*
- *financiële stimulansen invoeren voor de gedecentraliseerde compostering, zoals startpremies, subsidies voor de verkoop van vaten, ...*

6.2.c) huis-aan-huisophaling

Vanaf de lente van 2002 organiseert het Gewest ophalingen van groenafval (meer bepaald tuinafval). Het gaat om een huis-aan-huisophaling (in groene zakken) in 6 gemeenten (Berchem, Jette, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Pieters-Woluwe en Oudergem) en een inzameling door vrijwillig aanbrenge in de andere gemeenten.

Het Gewest zal de resultaten van deze 2 inzamelwijzen beoordelen om de mogelijkheden te bestuderen van een uitbreiding van de huis-aan-huisophalingen naar alle wijken waar de hoeveelheden groenafval dit rechtvaardigen. Het streefdoel van het Gewest is 15.000 ton in te zamelen, wat overeenkomt met de capaciteit van Brussel-compost. Het Gewest zal ook de specifieke campagnes herhalen, zoals bijvoorbeeld de inzameling van kerstbomen (een inzameling van 140 ton per jaar).

Het organisch afval (GFT – groente-, fruit- en tuinafval) maakt een derde uit van de vuilnisbak van een gezin. In hoeveelheid gaat het dus om een belangrijkere afvalstroom dan het verpakkings- of het papierafval. Het grootste deel van de Brusselse bevolking heeft geen tuin en beschikt dus niet over de mogelijkheid van thuiscompostering, hoewel deze optie vanuit economisch oogpunt de meest voordelige is.

Er zullen eerst selectieve inzamelingen worden opgezet voor de organische afvalstromen die een grote hoeveelheid vertegenwoordigen en waarvan de inzameling in met de sector afgesproken omstandigheden kan plaatsvinden (horeca, kantines) (zie ook voorschrift 92). Op basis van dit experiment zal het Gewest vervolgens proefprojecten inzake de selectieve ophaling van GFT-afval uitwerken in de twee gebieden (met een verticale en horizontale woonvorm).

Voorschrift 65. Het GAN zal voortgaan met zijn gerichte campagnes zoals de inzameling van kerstbomen, van slachtafval van schapen ter gelegenheid van het offerfeest,...

Voorschrift 66. Het GAN zal de huis-aan-huisophalingen van groenafval uitbreiden naar alle wijken waar de hoeveelheden groenafval dit rechtvaardigen en zal de ophaalperiode uitbreiden.

Voorschrift 67. Op basis van proefprojecten rond de prioritaire stromen (horeca, kantines), zullen geleidelijk GFT-ophalingen worden uitgewerkt in de twee woongebieden (met een horizontale en verticale woonvorm).

6.3. Grof vuil

6.3.a) voorrang aan het hergebruik (cf. hoofdstuk 3)

Naast de ophaling op weekdays, heeft het GAN sinds 2002 ook ophalingen op zondag ontwikkeld ten behoeve van gezinnen met beroepsactiviteiten. Het grof vuil wordt op verzoek aan huis opgehaald door het GAN. De eerste twee m³ zijn gratis (naar rato van één aanvraag om de 6 maanden) en de volgende m³ moeten betaald worden.

Volgens ramingen is 10% van het grof vuil nog bruikbaar. Het hergebruik van de producten is dus prioritair in de hiërarchie van het afvalbeheer aangezien zo een tweede leven kan worden gegeven aan de producten en de productie van afval en het gebruik van de hulpbronnen dus aan de bron kunnen worden beperkt. Het Gewest wil deze stroom van herbruikbare producten uit het grof vuil halen dat werd ingezameld door een sensibilisering van de bevolking en door een invoering van modaliteiten en financiële middelen om de ophaling van herbruikbare goederen te bevorderen.

Voorschrift 68. Het Gewest zal de bestaande dienstverlening aangaande de ophaling aan huis van grof vuil evalueren en verbeteren en de informatie over de bestaande dienstverlening verbeteren. Het Gewest zal voorzien in een actie voor het voorafgaand ophalen van herbruikbare goederen door de firma's uit de sociale economie.

Voorschrift 69. Het Gewest zal de inwoners uitgebreider informeren over de mogelijkheden van de ophalingen van grof vuil. In alle publicaties en informatiecampagnes over de ophaling van grof vuil, zal prioriteit worden gegeven aan vermeldingen over de mogelijkheden voor hergebruik van tweedehandsgoederen door de sociale economie.

Voorschrift 70. Het Gewest zal de modaliteiten en financiële aanmoedigingen uitwerken om voorrang te geven aan de ophaling van herbruikbare goederen vóór de ophalingen van grof vuil.

6.3.b) wijzigen van de voorwaarden voor toekenning van subsidies aan de gemeentelijke containerparken

Het streefdoel van het tweede Afvalplan 1998-2002, namelijk de installatie van een vijftiental gemeentelijke containerparken (CP's), werd niet bereikt. Er zijn slechts 4 CP's¹⁴ die worden gesubsidieerd door het Gewest. Naast het feit dat de aanleg van een dergelijke installatie mogelijke hinder voor de omwonenden met zich kan brengen en dat er in een dichtbevolkt stedelijk weefsel weinig oppervlakten beschikbaar zijn, is het te hoog geachte kostenplaatje van het beheer één van de redenen die de gemeenten aanhalen voor het feit dat ze (nog) geen CP hebben. Deze kosten omvatten de aanleg, het personeel en de werking (kosten van de afvalverwijdering). Het huidige subsidiesysteem voorziet alleen hulp bij de aanleg.

Het BIM zal het huidige systeem van de subsidiëring van de gemeentelijke containerparken opnieuw bekijken in overleg met de gemeenten om ook een financiële steun te voorzien voor de kosten van het personeel en de verwijdering van het afval. Hiervoor zal de medewerking van het GAN worden gevraagd. Het afval dat wordt ingezameld door de selectieve huis-aan-huisophaling en het puin dat uitzonderlijk wordt aanvaard in de gemeentelijke containerparken, komt niet in aanmerking voor subsidiëring door het Gewest. Het Gewest zal onderzoeken welke mogelijkheden kunnen worden aangeboden voor het probleemafval (asbest, ...). Het Gewest zal sterven naar een harmonisering van de categorieën van afval die worden aanvaard en van de tarieven en openingsuren die worden gehanteerd in de door het Gewest gesubsidieerde gemeentelijke containerparken.

---

¹⁴ St.-Joost, Schaarbeek, Ukkel en St.-Pieters-Woluwe.

Voorschrift 71. Teneinde het netwerk van gemeentelijke containerparken uit te breiden, zal overleg worden georganiseerd met de gemeenten om de voorwaarden voor toekenning van subsidies aan de gemeentelijke containerparken te verbeteren. De subsidies voor de containerparken kunnen ook betrekking hebben op hulp op het vlak van toezicht (terugkerende personeelskosten) en werking van het containerpark (dragen van de kosten voor de verwijdering van sommige afvalstoffen zoals grof vuil, ...) en kunnen gemoduleerd worden op basis van het aantal aanvaarde, het type van aanleg en de toegestane oppervlakte.

Voorschrift 72. Er zal overleg met de gemeenten worden georganiseerd om voor overeenstemming te zorgen op het vlak van de afvalcategorieën die worden aanvaard en de tarieven en omtrent een uitbreiding van de openingsuren die worden toegepast in de gemeentelijke containerparken.

6.3.c) de gewestelijke containerparken

Op dit moment is het containerpark van de Rupelstraat het enige gewestelijke containerpark dat toegankelijk is voor de gezinnen en de KMO's van het Gewest. Een tweede containerpark is voorzien op de Bemptsite, in de nabijheid van het sorteer- en recyclagecentrum, in het zuidwesten van het Gewest. Het Gewest zal blijven zoeken naar geschikte en beschikbare plaatsen voor een 3de en een 4de containerpark in het noordwesten en het zuidoosten.

Bepaalde probleemafvalstoffen, zoals asbest- of roofingafval, worden niet aangenomen in de gewestelijke stortplaats. Er is dus geen praktische oplossing voor de particulieren die zich willen ontdoen van hun gevaarlijk afval. Het Gewest stelt zich tot doel een structuur te creëren voor het onthaal van asbest- en roofingafval in omstandigheden die een goede bescherming van het leefmilieu en van de werknemers waarborgen.

Volgens verschillende ramingen is 30% van het grof vuil (behalve het bouw- en sloopafval) recycleerbaar. Het GAN stelt zich tot doel 30% (in gewicht) van de in het grof vuil aanwezige materialen te recycleren, hetzij middels een optimalisatie van de werking van de gemeentelijke en gewestelijke containerparken, hetzij door een ontwikkeling van de sortering in gespecialiseerde installaties die in partnerschap met de privé-sector worden opgericht.

Voorschrift 73. Het GAN zal minstens een site creëren waar de gezinnen zich kunnen ontdoen van hun asbest- en roofingafval in omstandigheden die de bescherming van het leefmilieu en van de werknemers waarborgen.

Voorschrift 74. Het GAN zal circuits organiseren voor de inzameling en de sortering van het grof vuil via de gemeentelijke en gewestelijke containerparken en indien nodig via bijkomende sorteerinstallaties, zodat betere prestaties kunnen worden gehaald op het vlak van recyclage en hergebruik van de materialen.

6.4. De vergoeding van de ophaal- en beheersdienst voor huishoudelijk afval herzien

Het plan heeft tot doel de selectieve ophalingen te optimaliseren met behoud van het huidige beleid inzake selectieve ophalingen zonder gedifferentieerde tarifiering.

Als de doelstellingen niet worden gehaald, zal evenwel een vergelijkend onderzoek worden uitgevoerd om een formule te vinden waardoor de resultaten van de selectieve ophalingen kunnen worden verbeterd.

Uit ervaringen in de andere Gewesten en Lidstaten blijkt dat de invoering van een fiscaal systeem dat in verhouding staat tot de hoeveelheid geproduceerd afval, zal leiden tot een verbetering van de deelname aan de selectieve ophalingen, en zelfs tot een vermindering van de afvalproductie. Een fiscaliteit die in verhouding staat tot de geproduceerde hoeveelheid afval spoort de producent van het afval (het gezin) er immers toe aan een verband te leggen tussen zijn consumptiewijzen en de afvalproductie enerzijds en de kosten die zijn gedrag meebrengt voor de samenleving anderzijds. Dit is een van de acties die kunnen bijdragen tot een verbetering van de doelstellingen op het vlak van preventie en sortering/recyclage die het Gewest vooropstelt.

De meeste proefprojecten in België of in het buitenland hebben echter betrekking op gebieden met totaal andere kenmerken dan Brussel, zowel inzake inwonersaantal, bevolkingsdichtheid, woonsoort als wat het sociaal, economische en cultureel profiel betreft.

Voorschrift 75. Er zal een vergelijkend onderzoek worden uitgevoerd ten opzichte van Europese steden waar reeds een gedifferentieerde tarifiering wordt toegepast om na te gaan welk systeem het meest geschikt is voor de Brusselse situatie. Met name de voorspelbare gevolgen inzake openbare netheid zullen worden bestudeerd. Er zal een verslag worden gepubliceerd binnen twee jaar na de inwerkingtreding van dit plan.

6.5. Huishoudelijk chemisch afval

Het Gewest beschikt over een dicht netwerk van inzamelpunten voor huishoudelijk chemisch afval (HCA), de groene plekje. Toch komt 80% van de totale hoeveelheid HCA nog terecht in de grijze zak. En het HCA dat in de gootsteen wordt gegoten is hier nog niet eens bij gerekend. Hoewel de watervervuiling geen deel uitmaakt van het Afvalplan, is het HCA toch mee verantwoordelijk voor deze vervuiling.

Het Gewest wil de bevolking sensibiliseren om niet alleen het juiste verwijderingscircuit voor HCA te gebruiken, maar ook om de hoeveelheid en de gevaarlijkheid van het HCA aan de bron te verminderen. Het Gewest zal met name het gebruik van herlaadbare batterijen promoten en het gebruik van Cd-batterijen, verf met schadelijke solventen, pesticiden, ... afraden.

Voorschrift 76. Het Gewest zal er bij het Federale niveau op aandringen sommige gevaarlijke producten te verbieden en zal een campagne voeren om de aankoop van gevaarlijke producten te beperken, zoals batterijen, verf, pesticiden en onderhoudsproducten, en om een vervuiling van de verwijderingscircuits door het afval van deze producten te vermijden. De afzonderlijke inzamelingen van het HCA zullen worden voortgezet en uitgebouwd, met name door:

- de oprichting van een netwerk van mobiele ophaalpunten dat evenwichtig gespreid is over het grondgebied van het Gewest;*
- de oprichting van permanente ophaalpunten;*
- het verspreiden van concrete informatie over de ophaalmodaliteiten (welke producten, adressen...), alsook over de toekomst van het opgehaalde gevaarlijke afval.*

Het Gewest zal erop toezien de problematiek van HCA aan die van de binnenluchtvervuiling te koppelen.

HOOFDSTUK 7: OPTIMALISATIE VAN HET BEHEER VAN HET NIET-HUISHOUDELIJK AFVAL

Wat het niet-huishoudelijk afval betreft, verdienen bepaalde sectoren een bijzondere aandacht:

- het beheer en/of het gebruik van afvalstoffen in de voedingsmiddelenindustrie is, ten gevolge van de recente en minder recente crisissen van vervuiling van de voedingsketen, prioritair geworden, zowel op Europees, federaal als gewestelijk niveau;
- de bouw- en sloopsector is een belangrijke doelgroep, niet alleen door de hoeveelheid afval die wordt geproduceerd en het recyclagepotentieel van dit afval (zie hoofdstuk 2), maar ook omdat deze sector veel gevaarlijk afval produceert, zoals PCB's en asbest;
- het recycleerbaar kantoorafval en het organisch afval van de horecasector vertegenwoordigen dan weer een grote hoeveelheid afval die eigenlijk niet thuishoort in de verbrandingsoven;
- de sensibiliseringscampagnes in de scholen en in de gezondheidszorgsector die werden ingevoerd in het kader van de vorige "Afvalplannen", moeten worden voortgezet en verder uitgewerkt.

Deze sectorale benaderingen zullen worden uitgewerkt naast een strategie die betrekking heeft op het beheer van alle niet-huishoudelijk afval.

7.1. Niet-huishoudelijk afval, alle sectoren samen.

De rol van de overheden op het vlak van het beheer van niet-huishoudelijk afval, met inbegrip van het (kostelijke) beheer van het gevaarlijk afval, was tot vandaag beperkt tot het creëren van een wettelijk kader, het sensibiliseren voor naleving van deze reglementering en het controleren van de naleving ervan om te garanderen dat het afval de juiste circuits voor de verwijdering van afval volgt. Het gaat dus om reglementaire en controle-instrumenten ("azijn") en sensibiliseringsinstrumenten die verder moeten worden toegepast en versterkt. Het Gewest zal bovendien trachten deze instrumenten te combineren met economische instrumenten die gericht zijn op de toepassing van het principe van "de vervuiler betaalt".

Zoals reeds het geval was, zal het BIM voortwerken aan de uitwerking van gepaste beheersvoorstellen en/of reglementaire en administratieve instrumenten voor specifieke afvalcategorieën, zoals bijvoorbeeld slib en uitgegraven aarde die verontreinigd zijn.

De economische instrumenten die het Gewest zal bestuderen, zijn:

- een beloning van de economische actoren die inspanningen doen voor de preventie en de sortering van hun afval in verschillende fracties;
- de invoering van een "retour"-merk voor de leveranciers van gevaarlijke producten die zich ertoe verbinden het gevaarlijk afval van hun klanten terug te nemen;
- de oprichting van een (privé) fonds voor het beheer van gevaarlijk afval ;
- een gedifferentieerde tarifiering door het GAN, om aan te sporen tot sorteren.

Voor KMO's en zelfstandigen zal een specifieke campagne worden uitgewerkt voor het sensibiliseren rond het scheiden en beperken van gevaarlijk afval.

7.1.a) Steunen van de individuele plannen voor afvalpreventie en -beheer van de gewestelijke economische actoren.

Het belonen van de economische actoren (privé- en overheidsbedrijven) die trachten de hoeveelheid en de schadelijkheid van het geproduceerde afval aan de bron te verminderen, en die steeds meer en beter sorteren, zal de verspreiding van de goede praktijken tot gevolg hebben. Het zijn overigens twee criteria die een rol spelen in de toekenning van het label "Eco-dynamische onderneming".

Voorschrift 77. Het Gewest zal, na onderzoek, de mogelijkheid voorstellen van het toekennen van een positieve economische teruggave aan de economische actoren die, in het kader van een systeem van verbetering van hun milieuprestaties, een geverifieerd plan van algemeen beheer van hun afval voorleggen (afvalpreventie en sortering in verschillende fracties).

7.1.b) Verspreid geproduceerd gevaarlijk afval

Het gevaarlijk afval dat wordt geproduceerd in kleine hoeveelheden verdient een bijzondere aandacht van het Gewest. Het economische weefsel van het Brussels Gewest toont immers aan dat heel kleine ondernemingen en KMO's¹⁵ goed zijn voor zowat 95% van alle vestigingen in het Brussels Gewest, met een overmacht aan ondernemingen van 1 tot 4 personen. Het gevaarlijk afval dat wordt geproduceerd door dergelijke kleine bedrijven vertegenwoordigt misschien geen grote hoeveelheden, maar gelet op het aantal betrokken bedrijven en de gevaarlijkheid van het geproduceerde afval, is het toch belangrijk dat wordt beoordeeld of de inzamelwijzen die worden vastgelegd in de wetgeving betreffende gevaarlijk afval aangepast zijn aan het geval van de kleine ondernemingen.

De prioritaire sectoren voor het gevaarlijk afval dat verband houdt met de hoofdactiviteit zijn: de verkoop en de herstelling van voertuigen, zogenaamd persoonlijke diensten (wasserijen, stomerijen, ...), uitgeven, drukken en kopiëren, metaalbewerking, ...

Maar in zekere mate zijn alle sectoren die gevaarlijk afval produceren dat geen verband houdt met een procédé (zoals bijvoorbeeld toners, neonlampen, lijm, ...) in hetzelfde geval. Door hun aantal kan het Gewest niet alle ondernemingen die gevaarlijk afval produceren, controleren. Daarom moet het Gewest zorgen voor een informatie en opleiding van de ondernemingen (via hun beroepsfederaties), en moet erop worden toegezien dat de kosten die verband houden met het beheer van het gevaarlijk afval solidair worden gedragen door de sector in zijn geheel.

Voorschrift 78. Het Gewest zal, met name binnen elke beroepsfederatie, aanmoedigende initiatieven nemen voor de aanstelling van een verantwoordelijke/opleider inzake afvalstoffen die informatie- en

---

¹⁵ minder dan 50 werknemers

opleidingsactiviteiten organiseert voor zelfstandigen en kleine ondernemingen op het vlak van het beheer van bepaalde gevaarlijke afvalstoffen.

Voorschrift 79. Naast het mechanisme voor de responsabilisering van de producent, zal het Gewest beoordelen of andere financiële mechanismen voor de responsabilisering van de privé-sector zullen kunnen worden opgezet om het beheer te financieren van het gevaarlijk afval dat door KMO's en zelfstandigen wordt voortgebracht.

Het Gewest zal bovendien, in overleg met de verschillende beroepsfederaties een sensibiliseringscampagne uitwerken (in de eerste plaats gericht tot KMO's en zelfstandigen) op het vlak van de voorwaarden voor de scheiding en beperking van gevaarlijk afval.

Voorschrift 80. Het Gewest zal de mogelijkheid onderzoeken, op basis van de ervaringen in het buitenland (zoals ADEME in Frankrijk), van de invoering, mits naleving van vooraf bepaalde voorwaarden, van een "retour"-merk voor de leveranciers van gevaarlijke producten die zich ertoe verbinden de terugname van het gevaarlijk afval van hun klanten te organiseren.

7.1.c) Tarifiering van het GAN voor het niet-huishoudelijk afval

Op dit moment bepaalt het besluit van 15 november 2001 tot vaststelling van de tarifiering van de prestaties van het GAN vanaf welke productiedrempels een handelscontract moet worden gesloten. Bovendien voorziet het besluit in kortingen voor die handelscontracten indien het vuil wordt gesorteerd. Het Gewest zal een campagne voeren over de voordelen voor het leefmilieu en de economische voordelen van de sortering van niet-huishoudelijk afval.

Voorschrift 81. Het Gewest zal een informatiecampagne voeren over het belang van de sortering van het niet-huishoudelijk afval, ook vanuit het oogpunt van de gedifferentieerde tarifiering. Bovendien zullen controles worden uitgeoefend om ervoor te zorgen dat die commerciële afvalstoffen ten laste worden genomen door specifieke contracten voor niet-huishoudelijk afval.

Naast de tarieven die worden toegepast door het GAN zou het Gewest een ander financieel werkmiddel kunnen hanteren (dat van toepassing zou zijn op alle houders van niet-huishoudelijk afval, en niet alleen op de klanten van het GAN), namelijk de tarieven en de belastingen bij verbranding of storting. Dit werkmiddel wordt uiteengezet in punt 7.4.

7.1. d) specifiek niet-huishoudelijk afval

Voorschrift 82. Binnen twee jaar na de goedkeuring van het Plan, zal het BIM voorzien in gepaste beheersvoorstellen en/of reglementaire en administratieve instrumenten voor specifieke afvalcategorieën, zoals bijvoorbeeld slib en uitgegraven aarde die verontreinigd zijn.

7.2. Afval in de voedingsmiddelensector

In het zog van de crisissen door vervuiling van de voedingsketen (dioxinecrisis, gekkekoeienziekte, ...), werden de Europese, de federale en de Brusselse wetgeving aangepast om alle vervuiling door gevaarlijk afval te vermijden. Deze wetgeving heeft betrekking op twee aspecten: het beheer van het afval dat wordt geproduceerd door voedingssector (dierlijk afval) en de valorisatie van bepaalde afvalstoffen in de voedingsindustrie.

7.2.a) sensibiliseren over en controleren van het beheer van dierlijk afval

Ten gevolge van de wijzigingen van het wettelijke kader met betrekking tot het dierlijk afval, zijn het aantal betrokken vestigingen en de bedoelde afvalhoeveelheden aanzienlijk toegenomen. Naast de 2 slachthuizen die het Brussels Gewest rijk is, zijn er een honderdtal uitsnijderijen en vleesverwerkende bedrijven en ongeveer 600 kleine slagerijen waarop de nieuwe wetgeving eveneens betrekking heeft. De wijzigingen van het wettelijk kader hebben eveneens betrekking op een wijziging van de definities van het dierlijk afval, met als gevolg een verhoging van het aandeel van de "stoffen die ongeschikt zijn voor consumptie" in het dierlijk afval van 3 tot 19%.

Het Gewest moet een sensibiliseringscampagne voeren in de sector en zal systematische controles organiseren in de voedingsmiddelensector in het algemeen en in de vleessector in het bijzonder.

Voorschrift 83. Naast de follow-up van de constante evolutie van de Europese wetgevingen ter zake, zal het Gewest het nieuwe wettelijke kader begrijpelijk maken voor de kleine producenten, de specifieke actoren (circussen, onderwijs, ...) en de operatoren.

Voorschrift 84. Het Gewest zal de akkoorden die werden gesloten tussen de federale overheid en de Gewesten uitvoeren (zoals de overeenkomst van 4 oktober 2001 betreffende het dierlijk afval in de sectoren van de vlees- en visproducten), om zeker te zijn van de traceerbaarheid van het dierlijk afval op zijn grondgebied.

Voorschrift 85. Het BIM zal regelmatig specifieke controles uitvoeren op het circuit van het dierlijk afval.

7.2.b) Vermijden van alle besmettingen van de voedingsketen door het gevaarlijk afval.

Voorschrift 86. Het Gewest zal, op eigen initiatief of op verzoek van het FAVV, controles organiseren van de kwaliteit van de afvalstromen die besmet zouden kunnen zijn door gevaarlijke afvalstoffen (zoals PCB's).

7.3. Gevaarlijk afval in de bouw- en sloopsector

De bouwsector, en met name de sloopwerken die er deel van uitmaken, heeft te kampen met twee categorieën van gevaarlijk afval: PCB's en asbest. Dit zijn twee categorieën van producten die niet meer in de handel mogen worden gebracht, net

omdat ze gevaarlijk zijn voor het milieu en voor de gezondheid. De verantwoordelijkheid voor het afvalbeheer ligt dus volledig bij de houder van dit afval of bij degene die dit afval behandelt, omdat de producenten niet meer verantwoordelijk kunnen worden gesteld.

7.3.a) PCB's

De PCB's (polychloorbifenyyl) werden in de jaren '50 tot '80 met groot succes verkocht omwille van hun fysische en chemische eigenschappen (vuurvastheid, chemische stabiliteit, isolerend vermogen, ...), maar sinds 1986 mogen ze niet meer worden verhandeld.

Sinds de jaren '90 is de verwijdering van PCB's gereguleerd. In het Brussels Gewest werd in 1999 een besluit aangenomen betreffende de verwijdering van toestellen die PCB's bevatten.

Meer dan 90% van de PCB's zit in gesloten en gecontroleerde toepassingen (transformatoren en condensatoren). Ze worden bijgehouden in een inventaris van het BIM. Eind 2001 telde deze inventaris zo'n 3.500 toestellen, waarvan de helft nog actief is. Het besluit van 1999 voorziet echter de verwijdering van de toestellen die PCB's bevatten tegen ten laatste eind 2005.

Voorschrift 87. Het BIM zal de controles opvoeren op de naleving van de aangifte van toestellen met PCB's in de inventaris en van de naleving van de verwijderingsplannen.

Wat de gesloten en niet-geïnventariseerde toepassingen betreft, zijn de 2 belangrijkste categorieën de condensatoren in de verlichting en de transformatoren met olie die mogelijk besmet is door PCB's. Het Gewest zal een sensibiliseringscampagne organiseren voor de eerste categorie. Voor de tweede categorie is het opleggen van een systematische analyse van de olie van de transformatoren (bijvoorbeeld tijdens een onderhoud) het enige middel om de aanwezigheid van PCB's vast te stellen, maar deze maatregel zou bijzonder duur kunnen zijn voor de houder van de transformator. Om die reden werd deze actie opgenomen in voorschrift 79.

Voorschrift 88. Het Gewest zal een informatiecampagne invoeren ter attentie van particulieren, elektriciens, het BUV en de gemeenten voor de correcte verwijdering van de afgedankte condensatoren van de verlichting.

7.3.b) Asbestafval.

Het asbestafval is gevaarlijk afval dat moet worden afgeleverd aan een erkend verwijderaar. Een besluit van 2001 legt de voorwaarden vast die van toepassing zijn op de depollutiewerken in gebouwen of bouwwerken die asbest bevatten. Naast de controle van de naleving van deze wetgeving zal het Gewest onderzoeken welke oplossing best wordt voorgesteld voor kleine asbesthoeveelheden.

De ondernemingen die erkend zijn voor de ophaling van asbestafval in het Brussels Gewest bieden in het algemeen immers alleen containers aan, die ongeschikt zijn voor kleine hoeveelheden en dus ongeschikt voor particulieren (tijdens onderhoudswerken,

renovatiowerken, ...) of verwarmingsinstallateurs, loodgieters, dakwerkers, elektriciens, schrijnwerkers, ...

Voorschrift 89. Het beheer van asbestafval zal het voorwerp uitmaken van specifieke controles door de Inspectiedienst van het BIM.

Voorschrift 90. Het BIM zal redelijke normen voor het beheer van asbestafval voorstellen alvorens het GAN de inzameling van dit soort afval organiseert. Het BIM zal een financieel prikmiddel ontwikkelen om ervoor te zorgen dat dit afval correct wordt verwijderd.

7.4. Kantoorafval

Afval dat is "gelijkgesteld met huishoudelijk afval", is afval dat door zijn aard en door zijn beheer gelijkaardig is aan huishoudelijk afval. Het gaat bijvoorbeeld om het grootste deel van het afval van kleine handelszaken, kantoren, horecazaken, ... Het GAN en andere privé-ophalers halen dit afval op voor de ondernemingen die een contract hebben gesloten met hen.

Hoewel de tarieven van het GAN kortingen voorzien voor gesorteerd afval, is de sortering van recycleerbaar droog afval (verpakkingsafval en papier/karton) geen algemeen gegeven bij de Brusselse ondernemingen. Het potentieel van de sortering/recyclage is dus enorm, vooral in de sector van de kantooractiviteiten die 60% van alle werknemers in het Brussels Gewest vertegenwoordigt.

De verbrandingsoven van NOH verbrandt het afval dat het GAN en andere privé-ophalers aanvoeren. Op dit moment wordt in de tarieven van de verbrandingsoven van NOH geen onderscheid gemaakt tussen recycleerbaar en ander afval, en wordt er geen belasting geheven op de verbranding die zou kunnen aansporen tot sortering/recyclage. Het Gewest zal de invoering bestuderen van een gedifferentieerde tarifiering en/of belasting bij verbranding. Het Gewest stelt zich tot doel 50% van het recycleerbaar droog afval (papier en verpakkingen) van de kantoren in te zamelen. Voor alle sectoren samen zou op termijn 40.000 ton¹⁶ afval kunnen worden weggeleid van de verbrandingsoven.

---

¹⁶ Vereenvoudigd luidt de redenering als volgt:

- De inzamelingen van "gemengd huishoudelijk en gelijkgesteld afval" door het GAN vertegenwoordigen 390.000. Volgens de ramingen van de vuilnisbakanalyse bedraagt het aandeel van het huishoudelijk afval ongeveer 230.000 ton. Het aandeel van het gelijkgesteld afval (alle sectoren samen) dat het GAN voor zijn rekening neemt, kan dus worden geraamd op **160.000 ton**.
- Het totaal van de aanvoer door het GAN in NOH bedraagt 450.000 ton. De totale hoeveelheid afval die in NOH wordt verbrand, is 530.000 ton. Dit betekent dat de privé-operatoren (alle sectoren bij elkaar genomen) ongeveer **80.000 ton** naar NOH brengen, wat de totale hoeveelheid niet-huishoudelijk afval (of gewoon industrieel afval) op 240.000 ton brengt.
- Als we ervan uitgaan dat 50% van de ondernemingen reeds de recycleerbare fracties van hun afval sorteren, is hun resterend gewoon industrieel afval niet meer recycleerbaar. De overige ondernemingen moeten met selectieve ophalingen starten, waarvan de recycleerbare fracties op 30% worden geraamd. De hoeveelheid recycleerbaar afval die niet meer in NOH zou worden verbrand zou dan $240.000 \times 50\% \times 30\% = 40.000$ ton/jaar bedragen.

Voorschrift 91. Het Gewest zal bestuderen hoe het sorteren in kantoren kan worden aangemoedigd en hoe de directe aanvoer naar NOH van droog recycleerbaar afval kan worden beperkt, bijvoorbeeld door een gedifferentieerd tarief of belasting bij verbranding. In de eerste plaats zal worden bestudeerd hoe het recycleerbaar afval van de kantoren kan worden weggeleid van de verbrandingsoven van NOH. Daarnaast zal het Gewest onderzoeken hoe het storten van niet-eindafval kan worden vermeden.

7.5. Afval van de horecasector en van de collectieve restaurants

Een grote hoeveelheid organisch afval wordt geproduceerd door de kantines van scholen, administraties, ziekenhuizen, publieke of privé-kantoren en door de horecasector in onze hoofdstad. Het potentieel wordt op 20.000 tot 30.000 ton per jaar geraamd.

Het Gewest zal op basis van proefprojecten de selectieve ophaling organiseren van het organisch afval van de horecasector en de collectieve restaurants. Die proefprojecten zullen bovendien worden uitgebreid naar de ophaling van organisch afval van markten.

Tijdens de proeffase zal de medewerking van de andere Belgische gewesten worden gevraagd voor de verwerking van het ingezamelde afval. Als voldoende hoeveelheden worden opgehaald, zal nadien een gewestelijke verwerkingseenheid worden opgericht.

Het Gewest zal een sectorale campagne organiseren voor de horecasector met het doel tijdens die campagnes 50% van het organisch afval en 70% van het verpakkingsafval te recycleren. Deze campagne zal worden georganiseerd in het kader van de acties op het vlak van "eco-label" en/of de vrijwillige akkoorden die reeds werden aangevat door het Gewest en de horecasector.

De voedingsoliën en -vetten zijn het voorwerp van een terugnameplicht (zie hoofdstuk 5).

Voorschrift 92. In het kader van een ecologisch beheer van alle activiteiten van de horecasector en van de collectieve restaurants, zal het Gewest bijzondere aandacht besteden aan het verpakkingsafval, aan het organisch afval en aan de andere afvalstoffen die in deze sector worden geproduceerd. Er zullen specifieke proefprojecten worden uitgewerkt voor de ophaling van organisch afval van de horecasector en de collectieve restaurants, uitgebreid naar het organisch afval van markten .

7.6. Afval van de scholen

De onderwijsinstellingen bieden een bijzonder geschikte omgeving voor het sensibiliseren van de gezinnen, de huidige actoren in onze samenleving, en van de jongeren, de toekomstige actoren in het Brusselse sociale weefsel. De acties die zich

tot de scholen richten in het kader van het dematerialisatieprogramma, werden omschreven in hoofdstuk 1.

Het GAN stelt aan de scholen voor om hun afval gratis op te halen op voorwaarde dat ze zich verbinden tot sorteren. Het GAN controleert of de scholen inderdaad hun afval sorteren, want dat is de voorwaarde voor de gratis ophaling. De nodige containers voor het sorteren worden gratis geleverd. Op aanvraag organiseert het GAN ook animaties in scholen die hun afval sorteren.

Hoewel de meeste scholen een systeem voor selectieve inzamelingen hebben geïnstalleerd (blauwe zakken, gele zakken, in zeldzame gevallen ook batterijen), wordt het gevaarlijk afval vaak niet op correcte wijze verwijderd, door een slechte kennis van de gevaarlijkheid of de geëigende verwijderingscircuits ervan, of door een gebrek aan de financiële middelen die nodig zijn als men een beroep wil doen op een erkend verwijderaar. Dit stelt vooral een probleem in de instellingen voor hoger onderwijs en de instellingen voor technisch en beroepsonderwijs die beschikken over chemische laboratoria, houtbewerkingsateliers,... Het Gewest zal een specifiek financieringsplan opstellen voor de ophaling van het gevaarlijk afval van de scholen.

Voorschrift 93. De selectieve ophalingen in de scholen zullen worden verbeterd door:

- *een specifieke sensibiliseringscampagne voor de scholen waarbij er wordt toegezien op de integratie van de aspecten 'afvalpreventie en 'afvalbeheer';*
- *een specifieke opleiding van het personeel van Net Brussel en van het onderhoudspersoneel in de scholen;*
- *de garantie van een aangepaste ophaaldienst, met name door het ter beschikking stellen van vuilnisbakken in de klas, de refter, ...*

Voorschrift 94. Het Gewest zal een financieringsplan bestuderen voor de ophaling en de verwerking van het gevaarlijk afval van de scholen door erkende ophalers en verwijderaars.

7.7. Afval van de activiteiten in de gezondheidszorg

In het kader van het Eerste Afvalplan van 1992-1997 heeft het Gewest een juridisch kader gecreëerd voor het afval uit de gezondheidszorg en heeft het een informatie- en sensibiliseringscampagne uitgewerkt voor de sector. De actie was hoofdzakelijk gericht tot de ziekenhuizen die de grootste afvalproducenten zijn. Specifiek met betrekking tot het bijzondere afval van de activiteiten van de gezondheidszorg bedroeg het aandeel van de ziekenhuizen in de totale hoeveelheid bijzonder afval van activiteiten van de gezondheidszorg 99%.¹⁷

Het saldo van het bijzonder afval van activiteiten van de gezondheidszorg wordt geproduceerd door rust- en verzorgingstehuizen en rusthuizen¹⁸ (11 ton/jaar) en door de kleine producenten¹⁹ (9 ton/jaar). Zowel de rust- en verzorgingstehuizen en de rusthuizen als de kleine producenten brengen hun bijzonder afval (vooral prikkende

¹⁷ 1.535 ton op een totaal van 1.555 ton

¹⁸ 229 vestigingen

¹⁹ De kleine producenten zijn: 2.485 huisartsen, 743 specialisten, 727 verplegers, 811 tandartsen, 471 dierenartsen, 24 medische laboratoria en 6.000 diabetici.

en snijdende voorwerpen) vaak naar de laboratoria voor medische analyses of naar ziekenhuizen in de buurt, die op hun beurt een beroep doen op erkende verwijderaars. Het Gewest zal dit circuit legaliseren.

De rust- en verzorgingstehuizen en de rusthuizen zorgen voor een kwantitatief belangrijke afvalstroom: de luiers. Deze zijn goed voor ongeveer 2.500 ton per jaar. Het Gewest zal de bestaande alternatieven voor wegwerpluiers bestuderen.

Voorschrift 95. Voor het bijzonder afval in verspreide hoeveelheden zal het Gewest de wetgeving wijzigen teneinde de reeds bestaande circuits te legaliseren, zoals de terugname door de laboratoria voor medische analyses, door de ziekenhuizen waaraan artsen met een privé-praktijk verbonden zijn, of door de leverancier. Er zal een specifieke gids worden opgesteld voor en verspreid onder de rust- en verzorgingstehuizen, de rusthuizen en de kleine producenten.

Voorschrift 96. Het Gewest zal nagaan of het gebruik van herbruikbare of recycleerbare luiers een haalbaar alternatief kan zijn voor de rust- en verzorgingstehuizen. In voorkomend geval zal het Gewest de voorkeur geven aan dit alternatief en zal het een sensibiliseringscampagne starten over dit thema.

HOOFDSTUK 8: ONTWIKKELING VAN DE INTERGEWESTELIJKE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

8.1. Sensibilisering voor eco-consumptie

Hoofdstuk 1 presenteert de sensibiliseringsacties die het Gewest wil uitvoeren op het vlak van afvalpreventie en eco-consumptie. Aangezien de andere Gewesten vergelijkbare acties op het gebied van eco-consumptie hebben opgesteld en aangezien de distributiesector meestal nationaal wordt georganiseerd, zijn deze acties makkelijker uitvoerbaar op een interregionale basis. Daarom zal het Gewest op dit punt streven naar samenwerking met het Waalse en het Vlaamse Gewest.

Op internationaal vlak is het BIM een partner in een project voor duurzame consumptie in de steden, dat wordt gesubsidieerd door de Europese Commissie en wordt geleid door de vereniging ACRR (Association des Cités et Régions pour le Recyclage). In dat kader werkt het Gewest mee aan de ontwikkeling van een Europese campagne voor de promotie van afvalloze en gerecycleerde producten.

Voorschrift 97. In samenwerking met ACRR zal het Gewest een campagne "afvalloze en gerecycleerde producten" ontwikkelen.

Voorschrift 98. Het Gewest zal streven naar samenwerking met de andere Gewesten en de distributiesector (kleinhandelaars, grootwarenhuizen en producenten) voor de promotie van ecologische producten, zoals "Ik kleur mijn schooljaar groen". Met dezelfde actoren zal het Gewest acties voeren tegen producten met een grote verspilling (zoals wegwerpzakjes aan de kassa, gadgets, oververpakkingen, ...).

8.2. Promotie van de recyclage

In voorschrift 13 en 60 worden maatregelen voor de promotie van recyclage voorgesteld. Deze maatregelen vergen eveneens de steun en medewerking van de andere Gewesten.

8.3. Co-beheer van het eindafval

De slakken van de verbranding van huishoudelijk en gelijkgesteld afval van NOH worden sinds 1999 per boot naar Nederland vervoerd, waar ze worden gerecycleerd in de aanleg van wegen. Het Gewest wil zijn ervaring op dit gebied delen met de andere Gewesten, zodat het beheer van de verbrandingsresten van huishoudelijk afval kan worden geoptimaliseerd.

Voorschrift 99. Het Gewest zal de andere Gewesten voorstellen om samen te werken in het zoeken naar alternatieven voor het storten van slakken en vliegassen van de verbrandingsovens voor huishoudelijk afval.

8.4. Co-beheer van de brandbare en organische fracties

Er zullen steunmaatregelen worden ontwikkeld voor de ophaling van organisch afval bij grootproducenten (kantines, horeca, catering). Ook andere maatregelen (stimuli voor afvalsortering, belasting op de verbranding of de storting van afval, opvoering van de selectieve ophalingen) zullen een vermindering beogen van de hoeveelheid afval die in de verbrandingsoven van NOH wordt verwerkt, zodat restcapaciteit vrijkomt.

Momenteel worden reeds de strengste emissienormen nageleefd en dankzij de plaatsing van een bijkomende DENOX-rookgaswassingsinstallatie zal de evolutie van de nieuwe verordenende teksten kunnen worden gevolgd, met name de nieuwe Europese norm die vanaf 2005 van toepassing zal zijn.

Voorschrift 100. Er zal een denox-voorziening worden geïnstalleerd op de verbrandingsoven voor huishoudelijk afval.

Voorschrift 101. Voor het organiseren van een ophaling van organisch afval (zie voorschriften 67 en 92), zal het Gewest de andere Gewesten in ruil voor de verwerkingscapaciteit van organisch afval verbrandingscapaciteit aanbieden voor niet-recycleerbaar huishoudelijk afval dat niet selectief wordt ingezameld en waarvoor geen terugnameverplichting geldt.

8.5. Co-beheer van het gestorte afval

Het Gewest beschikt niet over een stortplaats. Het afval dat uitsluitend gestort kan worden, zal worden verwijderd in de andere Gewesten. Het Gewest zal in samenwerking met de andere Gewesten een databank opzetten om de hoeveelheden Brussels afval die werkelijk worden gestort te kennen. Met deze kennis kunnen we vervolgens nagaan of we voor bepaalde afvalstromen alternatieven voor storten kunnen ontwikkelen.

Voorschrift 102. Het Gewest zal met de andere Gewesten een databank opzetten voor de interregionale afvaltransfers (hoeveelheden, oorsprong, bestemming, soort eindverwerking) en om het storten maximaal te beperken.

8.6. Internationale samenwerking

Vooral op het gebied van eco-consumptie, maar ook op het gebied van preventie en afvalbeheer in het algemeen, zal het Gewest actief gebruik maken van de netwerken voor de uitwisseling van bestaande kennis en ervaring.

Voorschrift 103. Het Gewest zal actief deelnemen aan de werkzaamheden van ACRR (Association of Cities and Regions for Recycling) en aan de andere Europese netwerken op het gebied van afvalbeheer en duurzame ontwikkeling.

HOOFDSTUK 9: BEHOUD VAN EEN BEOORDELINGSBASIS

9.1. Een minimale statistische basis garanderen

9.1.a) Gegevens over de productie van huishoudelijk afval

Van 1995 tot en met 2000 heeft het BIM in samenwerking met GAN elk jaar een analyse gehouden van de huisvuilzak om meer inzicht te krijgen in de samenstelling en het aanbod van huishoudelijk afval in het Brussels Gewest. Sinds 2001 wordt de analyse van het huishoudelijk afval op gewestelijke schaal volledig georganiseerd en uitgevoerd door GAN.

Aangezien de ophaling van het huishoudelijk afval en de ophaling van het "gelijkgestelde" afval waarvoor GAN borg staat (de commerciële contracten) in dezelfde ronde gebeuren, is het op dit moment moeilijk om het gedeelte huishoudelijk afval (en omgekeerd het gedeelte gelijkgesteld afval) in het opgehaalde huishoudelijk en gelijkgesteld afval te berekenen. Een deel van het afval dat binnen een commercieel contract wordt opgehaald, wordt echter aangeboden in rolcontainers. Het Gewest zal onderzoeken of het mogelijk is om weeg- en/of registratiesystemen te installeren op de ophaalwagens, zodat we een tweede bron van informatie over het aanbod van huishoudelijk afval in de strikte zin hebben.

Dankzij een combinatie van die twee informatiebronnen (analyse huisvuilzakken en hoeveelheid commercieel afval opgehaald in het kader van specifieke ophalingscontracten) zal het Gewest kunnen nagaan hoeveel gelijkgesteld afval ten onrechte als huishoudelijk afval wordt opgehaald en de gepaste maatregelen kunnen nemen.

Voorschrift 104. Het GAN zal elk jaar twee analyseonderzoeken van de huisvuilzak houden (aspect hoeveelheid en aspect samenstelling). De resultaten van het onderzoek worden meegedeeld aan het BIM voor het opstellen van het verplichte jaarlijkse voortgangsverslag over de uitvoering van het afvalplan.

Voorschrift 105. Het Gewest zal de mogelijkheid bestuderen om de ophaalwagens geleidelijk uit te rusten met automatische weeg- en/of registratiesystemen van het afval dat wordt aangeboden in rolcontainers, zodat we meer kennis hebben over het afval dat wordt geproduceerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en vooral over het gedeelte gelijkgesteld afval in het huishoudelijk en gelijkgesteld afval dat tijdens dezelfde ronde wordt opgehaald. Het GAN zal de aldus verkregen gegevens elk jaar overmaken aan het BIM opdat deze zouden worden opgenomen in het afvalregister dat alle door de afvalophalers verstrekte gegevens bevat.

9.1.b) Gegevens over het afvalbeheer

De gegevens die worden verkregen conform het besluit van 30 januari 1997 aangaande het afvalregister worden ingevoerd in een databank voor het beheer van de afvalstoffen van het Brussels Gewest. Het Gewest kan punctuele onderzoeken houden in de sectoren die als prioritair worden beschouwd, indien de gegevens in het afvalregister onvoldoende worden beschouwd om een volledig beeld van de sector te geven.

Voorschrift 106. Het BIM zal in bepaalde sectoren gerichte enquêtes organiseren om de nauwkeurigheid van de in het afvalregister opgenomen gegevens te controleren.

9.2. Gerichte analyses uitvoeren om de evaluatiemogelijkheden te perfectioneren

9.2.a) De acties voor de afvalbeperking evalueren

Om te kunnen meten wat de effecten waren van de afvalbeperkende maatregelen die werden genomen in het kader van het 2e Afvalplan 1998-2002 is een geschiktere methodologie uitgewerkt dan degene die werd gebruikt in de campagnes op gewestelijke schaal. Er is een nieuw soort campagne voor punctuele analyses uitgewerkt, die de evolutie zal volgen van een aantal fracties die het onderwerp zijn van een specifieke sensibiliseringsactie.

Deze methodologie werd voor de eerste keer getest in 2001. Om de veranderingen van jaar tot jaar te kunnen volgen, zal het Gewest deze punctuele analyses voortzetten en combineren met onderzoeken naar de houding van de bevolking en de analyse van marktgegevens. Op deze manier kunnen we beoordelen of de opgelegde doelstellingen van het Plan zijn bereikt.

Voorschrift 107. Om de acties op het gebied van afvalbeperking te evalueren en om te controleren of de voorzieningen op het gebied van de terugnameplicht worden gerespecteerd, zal het BIM elk jaar punctuele analysecampagnes, onderzoeken en analyses van marktgegevens organiseren.

9.2.b) de productie van niet-huishoudelijk afval evalueren

Naast de gegevens die beschikbaar zijn via het afvalregister en via de verklaringen van de erkende verwijderaars van gevaarlijk afval, zal het Gewest in enkele prioritaire sectoren onderzoeken doen om de productie van niet-huishoudelijk afval en met name gevaarlijk afval te evalueren. De afvalproductie wordt berekend op basis van indicatoren die een verband leggen tussen een specifieke activiteit en de afvalstoffen die deze activiteit genereert of tussen de consumptie van een product en de afvalstoffen die deze consumptie genereert.

Voorschrift 108. Er zullen onderzoeken worden gedaan om de productie van niet-huishoudelijk afval te evalueren (met name gevaarlijk afval) door middel van de ontwikkeling van indicatoren, met name productieratio's en product-afvalrelaties.

9.3. De medewerking van alle actoren aan de evolutie van het plan garanderen

De ordonnantie aangaande afvalstoffen verplicht het BIM tot de jaarlijkse publicatie van een voortgangsrapportage van het Afvalstoffenplan. Om alle actoren die te maken hebben met de uitvoering van het Afvalstoffenplan te betrekken bij de vaststelling van de voortgang, zal het Gewest hen uitnodigen op een vergadering waarop het voortgangsverslag wordt toegelicht.

Voorschrift 109. Het jaarlijks voortgangsverslag ten behoeve van de Gewestraad dat in samenwerking met het GAN door het BIM wordt opgesteld, zal eveneens worden voorgesteld aan de vertegenwoordigers van de consumenten, milieuverenigingen, beroepsfederaties, beheersinstanties en gemeenten tijdens een vergadering die door het BIM wordt georganiseerd

HOOFDSTUK 10: VERPAKKINGEN

Het Plan omvat verschillende voorschriften over de verpakkingen. Deze voorschriften worden herhaald in het specifieke hoofdstuk over de verpakkingen.

10.1. Preventie van verpakkingen

Voorschrift 1. Het Gewest verbindt zich ertoe de acties voor de strijd tegen de verschillende vormen van verspilling voort te zetten en uit te bouwen, acties die succesvol bleken naar aanleiding van de uitvoering van de vorige afvalplannen, bijvoorbeeld:

- *het voortzetten van de promotie van de zelfklever tegen huis-aan-huisreclame, met name door een toename van het aantal plaatsen waar die zelfklever wordt uitgedeeld. Het BIM zal overigens een oplossing uitwerken voor de reclame in flatgebouwen.*
- *het voortzetten van de strijd tegen de wegwerpzakjes, via informatieacties om aan te zetten tot het gebruik van alternatieven en via het bestuderen van de mogelijkheden op een heffing op wegwerpzakjes ten voordele van herbruikbare zakjes;*
- *het voortzetten van de strijd tegen oververpakking via praktische en objectieve informatie over de alternatieven*

Voorschrift 98. Het Gewest zal streven naar samenwerking met de andere Gewesten en de distributiesector (kleinhandelaars, grootwarenhuizen en producenten) voor de promotie van ecologische producten, zoals "Ik kleur mijn schooljaar groen". Met dezelfde actoren zal het Gewest acties voeren tegen producten met een grote verspilling (zoals wegwerpzakjes aan de kassa, gadgets, oververpakkingen, ...).

10.2. Responsabilisering van de producenten van verpakkingen om de beheerskosten voor het verpakkingsafval voor hun rekening te nemen

Voorschrift 45. Op het niveau van de Interregionale verpakkingscommissie zullen de vertegenwoordigers van het Gewest trachten zo snel mogelijk tot een effectieve toepassing te komen van het principe dat de verantwoordelijken voor de verpakkingen alle kosten van ophaling, sortering en valorisatie van het verpakkingsafval voor hun rekening nemen alsook tot een vermindering van de bijdragen die aan de consumenten worden gevraagd.

10.3. Selectieve ophalingen

Voorschrift 57.

57.1 De modaliteiten van de scheiding van het recycleerbaar droog afval (in zakken en/of containers) zullen opnieuw worden geëvalueerd en pilootexperimenten zullen worden uitgewerkt indien mogelijk in samenwerking met FOST Plus en de gemeenten. Wat het thuisSorteren betreft, zal Net Brussel de ontwikkeling en het aanbod op de markt van gesorteerde materialen, aangepast aan kleine flats, bevorderen en de grootte van de zakken aan de behoeften van kleine huishoudens aanpassen.

57.2 De sensibiliseringscampagnes voor het sorteren van afval ten aanzien van de hele bevolking zullen worden voortgezet en worden uitgebouwd m.b.t. de specifieke richtlijnen voor aangepaste circuits voor een aantal afvalstoffen, alsook voor de bestemming van het gesorteerde afval.

In overleg met alle betrokken plaatselijke actoren zal, met de medewerking van FOST Plus en de gemeenten, een communicatie en/of een aangepast ophaalsysteem worden ontwikkeld in de wijken waar de selectieve ophalingen maar laag scoren. Het BIM zal bovendien de dialoog voeren met diezelfde actoren m.b.t. de preventieve aspecten en aspecten inzake consumptie.

57.3 In het bijzonder zal worden gewerkt aan de sortering van afval tijdens evenementen, op openbare plaatsen (parken, NMBS-stations, MIVB-haltes, metro, ...).

Voorschrift 58. De vertegenwoordigers van het Gewest bij de Interregionale Verpakkingscommissie zullen alles doen om de hoeveelheid verpakkingen die niet kunnen worden gerecycleerd tot een minimum te beperken en zo het sorteren makkelijker te maken voor de consument.

Voorschrift 59.1. Het Gewest zal een reglementering opstellen om op de grote parkeerterreinen van de grote supermarkten ecoplekjes op te richten voor de inzameling van textiel, glas en kartonnen verpakkingen.

Voorschrift 59.2. Bovendien zal de mogelijkheid worden onderzocht om wijkcontainers te plaatsen voor alle droge recycleerbare afvalstoffen

Voorschrift 93. De selectieve ophalingen in de scholen zullen worden verbeterd door:

- een specifieke sensibiliseringscampagne voor de scholen waarbij er wordt toegezien op de integratie van de aspecten 'afvalpreventie en 'afvalbeheer';
- een specifieke opleiding van het personeel van Net Brussel en van het onderhoudspersoneel in de scholen;
- de garantie van een aangepaste ophaaldienst, met name door het ter beschikking stellen van vuilnisbakken in de klas, de refter, ...

10.4. Promotie van het sorteren/recycleren

Voorschrift 60. Het Gewest zal zijn steun verlenen aan het gemeenschappelijke initiatief van de producenten en de verwerkers van kunststoffen, de recyclagebedrijven en de erkende organisaties voor de ophaling van huishoudelijk en industrieel verpakkingsafval om de mechanische recyclage van het plasticafval in België te bevorderen. Daarnaast zal het Gewest de andere Gewesten en het federale niveau, in samenwerking met het KINT, voorstellen een platform te creëren voor de promotie van de recyclagesector in België.

Voorschrift 81. Het Gewest zal een informatiecampagne voeren over het belang van de sortering van het niet-huishoudelijk afval, ook vanuit het oogpunt van de gedifferentieerde tarifiering. Bovendien zullen controles worden uitgeoefend om ervoor te zorgen dat die commerciële afvalstoffen ten laste worden genomen door specifieke contracten voor niet-huishoudelijk afval.

Voorschrift 91. Het Gewest zal bestuderen hoe het sorteren in kantoren kan worden aangemoedigd en hoe de directe aanvoer naar NOH van droog recycleerbaar afval kan worden beperkt, bijvoorbeeld door een gedifferentieerd tarief of belasting bij verbranding. In de eerste plaats zal worden bestudeerd hoe het recycleerbaar afval van de kantoren kan worden weggeleid van de verbrandingsoven van NOH. Daarnaast zal het Gewest onderzoeken hoe het storten van niet-eindafval kan worden vermeden.

Voorschrift 92. In het kader van een ecologisch beheer van alle activiteiten van de horecasector en van de collectieve restaurants, zal het Gewest bijzondere aandacht besteden aan het verpakkingsafval, aan het organisch afval en aan de andere afvalstoffen die in deze sector worden geproduceerd. Er zullen specifieke proefprojecten worden uitgewerkt voor de ophaling van organisch afval van de horecasector en de collectieve restaurants, uitgebreid naar het organisch afval van markten .

BIJLAGE I: BEGROTINGSVOORSTEL

<u>HOOFDSTUK</u>	BEGROTING (BIM) in EURO				
	2003	2004	2005	2006	2007
1 (demat. Huish./scholen)	405.000	520.000	545.000	520.000	520.000
(Huishoudens)	(320.000)	(270.000)	(295.000)	(270.000)	(270.000)
(Scholen)	(85.000)	(250.000)	(250.000)	(250.000)	(250.000)
2 (demat. Kantoren)	155.000	325.000	275.000	255.000	255.000
(Kantoren)	(150.000)	(250.000)	(270.000)	(250.000)	(250.000)
(bouw)	(0)	(70.000)	(0)	(0)	(0)
3 (soc. Economie)	355.000	250.000	410.000	250.000	410.000
(sensibilisering)	(105.000)	(0)	(160.000)	(0)	(160.000)
(subsidies)	(250.000)	(250.000)	(250.000)	(250.000)	(250.000)
4 (openbaar ambt)	0	100.000	100.000	100.000	100.000
5 (terugnameplicht)	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6* (beheer HA)	125.000	150.000	100.000	150.000	100.000
(indiv. compostering)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)	(100.000)
(HCA)	(25.000)	(50.000)	(0)	(50.000)	(0)
7 (beheer NHA)	84.500	310.000	170.000	20.000	20.000
(sensibilisering GA)	(0)	(100.000)	(0)	(0)	(0)
(HORECA)	(0)	(150.000)	(150.000)	(0)	(0)
(andere)	(84.500)	(60.000)	(20.000)	(20.000)	(20.000)
8	0	0	0	0	0
9 (gegevens)	75.000	125.000	125.000	125.000	125.000
(HA)	(25.000)	(50.000)	(50.000)	(50.000)	(50.000)
(NHA)	(50.000)	(75.000)	(75.000)	(75.000)	(75.000)
TOTAAL	1.209.500	1.790.000	1.735.000	1.430.000	1.540.000

<u>HOOFDSTUK</u>	BEGROTING (GAN) in EURO				
	2003	2004	2005	2006	2007
1	/				
2	/				
3	10.000				
4	/				
5	/				
6*	482.000				
7	100.000				
8	/				
9	/				
TOTAAL	592.000	592.000	592.000	592.000	592.000

BIJLAGE II: LIJST VAN DE AFVALFICHES 20

- De beperking van het huishoudelijk afval
- De afvalbeperking op school
- Van afvalpreventie tot duurzame consumptie
- Medewerking van de handelszaken en de ondernemingen aan de afvalbeperking
- Communicatie-instrumenten voor de afvalbeperking: doeltreffendheid en complementariteit
- De gedecentraliseerde compostering
- Tweedehands goederen
- De hoeveelheden en de samenstelling van het huishoudelijk afval
- De hoeveelheden en de samenstelling van het huishoudelijk verpakkingsafval
- De responsabilisering van de producenten
- De selectieve huis-aan-huisophaling in blauwe zakken
- Selectieve huis-aan-huisophaling in gele zakken
- Het vrijwillig aanbrenge naar de glasbollen
- De selectieve inzameling van textiel door de organisaties
- Inzamelpercentage per gesorteerde materiaalsoort
- Inzameling van huishoudelijk chemisch afval
- Containerparken
- Dierlijk afval
- Voedingsoliën en –vetten
- Kantoorafval
- Afval van de gezondheidszorg
- Slib
- PCB's
- De inzameling van gevaarlijk afval
- Het afvalbeheer
- De afvalverbranding
- De luchtmissies van de afvalverbrandingsinstallaties

---

²⁰ Beschikbaar op de website van BIM: www.ibgebim.be